ছাৰ্কেবস্তি (I, II) যুটীয়া বনাঞ্চল ব্যৱস্থাপনা কমিটী

লংকা বন মণ্ডল

নগাঁও দক্ষিণ সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ প্ৰকল্প আঁচনি

(২০১৭-১৮ৰ পৰা ২০২৬-২৭)

প্ৰস্তুতকৰ্তা ঃ ছাৰ্কেবস্তি (I, II) জে এফ এম চি

সহযোগ

বনাঞ্চল বিভাগ, অসম

আৰু

ক'ম্পেল'

(আই আই ই, আৰ জি ভি এন)

Approved

মে' ২০১৭

Divisional Forest Officer
Nagaon South Division
Hojai.

ছাৰ্কেবস্তি যুটীয়া বনাঞ্চল ব্যৱস্থাপনা কমিটী

লংকা বন মণ্ডল, নগাঁও দক্ষিণ বন সংমণ্ডল

১০ বছৰৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ প্ৰকল্প আঁচনি

(জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নীতকৰণ আঁচনি)

সূচীপত্ৰ

(১)	পাতনি ঃ	৩
(২)	গ্ৰাম্য আৰ্থ-সামাজিক পৰিচয়..	৪
(৩)	পি আৰৰ এ অনুশীলনৰ মাধ্যমত অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ..	৮
(৪)	জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনা..	১১
(৫)	বনাঞ্চল বিকাশ আঁচনি..	১৪
(৬)	অতিৰিক্ত অনুসূচী- ১	২৫
	জীৱিকা সৃষ্টিৰ কাৰ্যব্যৱস্থাৰ বাবে চিহ্নিত হিতাধিকাৰীৰ তালিকা	
	১. পশুধনৰ বাবে (মিশ্ৰিত পশুপালন)	

(১) পাতনি

প্ৰকল্প আঁচনিৰ বিষয়ে ঃ বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প, অসম (এপিএফবিচি)ৰ মূল লক্ষ্য হৈছে 'অসমত এক দীৰ্ঘম্যাদী বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থাপনা স্থাপন কৰাৰ বাবে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল নিৰ্ধাৰিত অঞ্চলৰ জনসমুদায়সমূহক বনাঞ্চল তথা বনাঞ্চল বহিৰ্ভূত সম্পদেৰে তেওঁলোকৰ দৈনন্দিন জীৱিকাৰ সুবিধা মুকলিৰ বাবে এক বহুমুখী আঁচনিৰ কাৰ্য ৰূপায়ণ কৰা। এই প্ৰকল্পৰ মূল উদ্দেশ্য বৰ্ণোৱা হৈছে এইদৰে— বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনসমুদায়সমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ লগতে বনাঞ্চলৰ পাৰিপাৰ্শ্বিক পৰিৱেশ পুনৰুজ্জীৱিত কৰা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ আৰু ইয়াৰ সংৰক্ষণ নিশ্চিত কৰা।

এই প্ৰকল্পৰ বাবে অসম চৰকাৰৰ সহযোগত মূলতঃ এএফডি (এজেন্সী ফ্ৰেন্স দ্য ডেভেলপমেণ্ট) নামৰ ফ্ৰান্সৰ উন্নয়নকামী সংস্থাই বিত্তীয় সহযোগ আগবঢ়াইছে। বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প সমিতি, অসম (এপিএফবিচি সমিতি)ক এই প্ৰকল্প আঁচনিৰ কাৰ্য ৰূপায়ণৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় পৰিকল্পনা, নিৰীক্ষণ, সহযোগিতা আৰু সামগ্ৰিক ব্যৱস্থাপনাৰ সম্পূৰ্ণ কৰ্তৃত্ব প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ বিকাশ ঃ বজাৰ সম্ভাৱনাপূৰ্ণ মান নিৰ্ণয়েৰে দৈনন্দিন জীৱিকাক উদগনি যোগাবলৈ বৰ্তমানৰ প্ৰকল্প আঁচনিয়ে উদ্যমিতা বিকাশত উদগনি যোগোৱাৰ লগতে এই প্ৰকল্পৰ অধীনত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মান নিৰ্ণয় আৰু উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰ ব্যৱস্থাৰ লক্ষ্য ৰাখিছে। সাম্প্ৰতিক সময়ত জনসংখ্যাৰ বিকাশৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বৰ্তমানৰ বনজ সম্পদৰ ওপৰত আহি পৰা অহেতুক হেঁচাৰ বাবেই ই অতি আৱশ্যকীয় হৈ পৰিছে। সেয়ে বজাৰ সম্ভাৱনাৰ ওপৰত লক্ষ্য ৰাখি সাম্প্ৰতিক বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী তথা সেৱাৰ মান বিকশাই তোলাটো অতি আৱশ্যক হৈ পৰিছে। ইয়াৰ উপৰি বনজ সম্পদ বহিৰ্ভূত জীৱিকাৰ সন্ধান উদ্ভৱ কৰিবলৈ সংশ্লিষ্ট জনসমুদায়ৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা বিকাশৰ মাধ্যমেৰে তেওঁলোকৰ সক্ষমতা বৃদ্ধিৰ আৱশ্যকতাও আহি পৰিছে।

ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (আইআইই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰজিভিএন) তথা ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ কেন্দ্ৰ আৰু জীৱিকা শীৰ্ষক (চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ' ফাইনেঞ্চ এণ্ড লাইভলিহুড) নামৰ প্ৰতিষ্ঠান কেইটাক লৈ গঠিত মহাজোঁটে এই প্ৰকল্প আঁচনিৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণ কৰিব। এই মহাজোঁটক 'Consortium for Micro Planning and Enhanching Livelihood Opportunittes– COMPLEO' (ক্ষুদ্ৰ প্ৰকল্প আঁচনি আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট) ক'ম্‌পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

প্ৰকল্পৰ নীতি-নিৰ্দেশনা অনুসৰি এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত 'বন বিভাগ আৰু গাঁওসমূহৰ বিভিন্ন কাৰ্যব্যৱস্থা... বনাঞ্চল নিৰ্ভৰশীল ব্যক্তিসমূহৰ জীৱিকালৈ আগবঢ়োৱা সহযোগিতা আৰু মূলতঃ দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনাৰ বিষয় অন্তৰ্নিহিত হৈ আছে। ইয়াৰ লগতে আছে বনাঞ্চলৰ

উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বিকাশৰ বিষয়ে।

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা : অসমৰ হোজাই জিলাত অৱস্থিত ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে এই শিতানত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে। বনাঞ্চল উজ্জীৱিতকৰণ আৰু বনানীকৰণৰ বাবে এই জে এফ এম চি (যুটীয়া বনাঞ্চল ব্যৱস্থাপনা কমিটী) সামাজিক বনানীকৰণ বিভাগ, নগাঁও দক্ষিণ সংমণ্ডলৰ অধীনস্থ।

বৰ্তমানৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ আঁচনিখন স্থানীয় পুৰুষ-মহিলা তথা স্থানীয় জনসমুদায়ৰ সদস্যসকলে প্ৰস্তুত কৰিছে। উল্লেখ্য যে ২০১৭ চনৰ এপ্ৰিল মাহত ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (আই আই ই) গুৱাহাটীৰ সহযোগী কৰ্মী আৰু সংশ্লিষ্ট এলেকাৰ জনসমুদায়ৰ সদস্যৰ প্ৰচেষ্টাত 'গ্ৰামীণ সহযোগকাৰীৰ সহমত' (পি আৰ এ)ৰ আশাশুধীয়া ফলাফল হিচাপে আঁচনিৰ ৰূপ পাইছে। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আঁচনিখন প্ৰকল্পৰ নীতি-নিৰ্দেশনা অনুসৰি আই আই ইয়ে প্ৰস্তুত কৰি উলিয়াইছে।

(২) গ্ৰামীণ আৰ্থ-সামাজিক পৰিচয়

স্থান : ছাৰ্কেবস্তি যুটীয়া বনাঞ্চল ব্যৱস্থাপনা কমিটী (জে এফ এম চি) গঠন কৰা হৈছিল ছাৰ্কেবস্তি অঞ্চলত বসবাস কৰা জনসমুদায়ৰ কল্যাণৰ অৰ্থে। এই গাঁওখন লংকা বন মণ্ডলৰ অন্তৰ্গত।

অতিৰিক্ত সূচী (১)ত গ্ৰাম্য মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

প্ৰধান তথ্যসমূহ : **জে এফ এম চিৰ প্ৰধান তথ্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—**

তালিকা (ক) জে এফ এম চিৰ প্ৰধান তথ্যসমূহ—

জে এফ এম চিৰ নাম	ছাৰ্কেবস্তি
আৱাসীয় এলেকা	ছাৰ্কেবস্তি
ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	ছাৰ্কেবস্তি
গাঁও পঞ্চায়তৰ নাম/ভিচিডিচি	
ৰাজহ চক্ৰ	
জিলা	হোজাই
বন সংমণ্ডল	দক্ষিণ নগাঁও
ফৰেষ্ট ৰেঞ্জ	লংকা
বনাঞ্চল বীট	ন-খুঁটি
এলেকা গঠন বৰ্ষ	২০১১
জে এফ এম চিৰ সীমা বৰ্ণনা	উল্লেখ কৰা ধৰণে উত্তৰে : কেন্দ্ৰীয় বজাৰ, ফুলবাৰী গাঁও দক্ষিণে : লংকাজান সীমা, লামডিং আৰ এফ পশ্চিমে : জঞ্জু নলা পূবে : ২ আৰু ৩নং ছাৰ্থেগাঁও

উৎস : এপ্ৰিল, ২০১৭ত পি আৰ এ অনুশীলনত জে এফ এম চিৰ সৈতে হোৱা আলোচনা আৰু সংগৃহীত তথ্যৰ আধাৰত। **(অতিৰিক্ত বিশদ তথ্য তালিকা-১ ৰেকৰ্ড-১ অতিৰিক্ত সূচীত সন্নিৱিষ্ট)**

কাৰ্যনিৰ্বাহক কমিটী আৰু

সাধাৰণ সভাৰ চমু বিৱৰণ ঃ **নিম্নোক্ত নক্সাত ই ডি চিৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সভা আৰু সাধাৰণ সভাৰ চমু বিৱৰণ প্ৰকাশ কৰা হ'ল—**

নক্সা খ— কাৰ্যনিৰ্বাহক আৰু সাধাৰণ সভাৰ চমু বিৱৰণ

সভাপতিৰ নাম	**আফজল হুছেইন**
সম্পাদকৰ নাম	**ৰাহুল বৰা**
কোষাধ্যক্ষৰ নাম	**নিজামউদ্দিন**
কাৰ্যবাহী কমিটীৰ সদস্য সংখ্যা	**পুৰুষ- ১২, মহিলা- ৫**
সাধাৰণ সভাৰ সদস্য সংখ্যা	**৩১৬, (প্ৰতি ঘৰৰ এজন পুৰুষ আৰু এগৰাকী মহিলা)**

উৎস ঃ জে এফ এম চিৰ পৰা সংগৃহীত তথ্য।

আৱাস গৃহ আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি ঃ গাঁওখনত ৩১৬টা পৰিয়াল আছে, যাৰ ভিতৰত ৪৫ শতাংশ পৰিয়ালে দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ শ্ৰেণীৰ। মুঠ জনসংখ্যা ২২১২জনৰ ১১৩৮জন পুৰুষ আৰু ১০৭৪গৰাকী মহিলা। গাঁওখনৰ ২০৯৮জন লোক সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ, ৫২জন জনজাতি আৰু ৬২জন অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণীৰ লোক।

তালিকা-২, ৰেকৰ্ড (২.১)ৰ তথ্যৰ পৰা পৰ্যালোচনাৰ বাবে বিবেচনা হ'ব পাৰে। ইয়াৰ পৰা উপলব্ধি কৰা হ'ল—

(১) প্ৰতি আৱাসত গড় ব্যক্তিৰ সংখ্যা- ৭

(২) লিংগৰ অনুপাত ঃ প্ৰতি ১,০০০ পুৰুষৰ বিপৰীতে মহিলাৰ সংখ্যা ৯৪৪গৰাকী।

শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ ঃ ৪৫ শতাংশৰো অধিক জনসংখ্যা লিখা-পঢ়া কৰা লোক। বেছিসংখ্যক লোকেই বিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষা (প্ৰাথমিক বিদ্যালয়) গ্ৰহণ কৰিছে। আনহাতে, গাঁওখনৰ কমসংখ্যক লোকেহে কলেজীয়া শিক্ষা লাভ কৰিছে। জীৱিকাৰ বাবে আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক ব্যৱস্থাপনাৰ পৰা আহৰণ কৰা দেখা যায়। গাঁৱৰ অধীনস্থ এলেকাৰ দক্ষতা আহৰণৰ অনানুষ্ঠানিক মাধ্যমটো পৰম্পৰাগত। নিম্নোক্ত ক্ষেত্ৰসমূহত সাধাৰণ লোকসকলে পৰম্পৰাগত দক্ষতা লাভ কৰা দেখা যায়—

(ক) কৃষি, (খ) মীনপালন, (গ) শাক-পাচলি বিক্ৰী

(ঘ) কাঠমিস্ত্ৰী, (ঙ) ৰাজমিস্ত্ৰী, টেইলৰিং, নাৰ্ছাৰী

চৰকাৰে সমগ্ৰ দেশ তথা ৰাজ্যসমূহত দক্ষতা বৃদ্ধিৰ বাবে বিভিন্ন আঁচনি ৰূপায়ণত ব্ৰতী হৈছে। কিন্তু আৱাসিক এলেকাসমূহত বা ইয়াৰ ওচৰে-পাঁজৰে এনে কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণ কৰা হোৱা নাই।

মাটি ঃ **প্ৰকল্প এলেকাৰ মাটিৰ গুণমান ঃ** সমতল ভূমিত বালিমহীয়া মাটি পোৱা যায়। এইধৰণৰ মাটি বিভিন্ন শস্য উৎপাদনৰ বাবে উপযোগী হ'ব পাৰে। কিয়নো এনেধৰণৰ মাটি উৰ্বৰ বুলি কোৱা হয়।

পানী ঃ লংকাজান নামৰ এটা জান প্ৰকল্প এলেকাৰ মাজেৰে বৈ গৈ কাৰ্বি আংলঙৰ পাহাৰীয়া এলেকাৰ পৰা দক্ষিণে কপিলী নৈত মিলিত হৈছে।

বতৰ, তাপমান আৰু বৰষুণ ঃ অঞ্চলটোত গ্ৰীষ্মকালত সৰ্বাধিক তাপমান ৪০° চেলছিয়াচ আৰু শীতকালত সৰ্বনিম্ন তাপমান ৮-১১° চেলছিয়াচপৰ্যন্ত হয়। বাৰ্ষিক বৰষুণৰ পৰিমাণ প্ৰায় ৬৫-৩০০ মিঃমিঃ। বৰ্ষা ঋতুৰ সময়ত ঘাইকৈ জুন-ছেপ্টেম্বৰ মাহত মুঠ এক-তৃতীয়াংশ বৰষুণ হয়। বৰষুণৰ বতৰৰ সময়ত গাঁওখনত জলীয় বাষ্পৰ পৰিমাণ

৯৫ শতাংশৰো অধিক হয় আৰু শীত কালত ২৫ শতাংশৰ তলত থাকে। লংকা আৰু ইয়াৰ কাষৰীয়া অঞ্চলটোত কম পৰিমাণৰ বৰষুণ হয় বুলি জনা যায়।

বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য ঃ স্থানীয় বনাঞ্চল এলেকা মধ্যমীয়া পাহাৰীয়া আৰু ঘন। এই অঞ্চলটোত নিম, আমলখি, শিলিখা, অৰ্জুন, ভৈৰা, জুই খৰিৰ গছ তথা অন্যান্য ঔষধি গছ পোৱা যায়।

(এই সম্পৰ্কত ‘বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনি’ত অতিৰিক্ত তথ্য সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।)

ব্যৱহাৰিক মাটিকালিৰ ধৰণ ঃ **অনুসূচী (২)**ত গাঁওখনৰ ব্যৱহাৰিক মাটিকালিৰ বিৱৰণ সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। উক্ত তথ্যৰ পৰা মাটিৰ ব্যৱহাৰৰ নিম্নোক্ত ছবি এখন দাঙি ধৰা হ’ল—

ক্ষয়িষ্ণু বনাঞ্চল- ৩৭.৬৯ শতাংশ
ধাননি পথাৰ- ২৯.৩৪ শতাংশ
ৰাস্তা- ০.৮৪ শতাংশ
গছ-গছনিৰে ভৰা নিষ্পত্তি এলেকা- ৩২.১২ শতাংশ

স্বত্বাধিকাৰত থকা মাটি ঃ **ৰেকৰ্ড-১**ৰ তালিকা- ৩ৰ তথ্যমৰ্মে আৱাসীয় লোকসকলৰ অধিকৃত মাটিৰ পৰিমাণ—

- ১৬ শতাংশ আৱাসীয় পৰিয়াল ভূমিহীন
- ৮২ শতাংশ আৱাসীয় পৰিয়াল মধ্যম বৰ্গীয় খেতিয়ক
- ২ শতাংশ পৰিয়াল ক্ষুদ্ৰ খেতিয়ক

পশুধন ঃ সৰ্বমুঠ পশুধনৰ সংখ্যা হৈছে ৪৬০৭টা। আৱাসীয় পৰিয়ালসমূহৰ মজুত থকা প্ৰধান পশুধন হৈছে—
গাইগৰু ঃ ১২৮০টা
ছাগলী ঃ ৬৪০টা
ম’হ ঃ ৬২টা
হাঁহ-কুকুৰা ঃ ২৫৬০টা
ঘোঁৰা ঃ ৬৫টা
ৰেকৰ্ড ঃ ১ৰ তালিকা- ৪ত এই সম্পৰ্কত সবিশেষ তথ্য সন্নিৱিষ্ট হৈছে।

গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগৰ সুবিধা ঃ যিকোনো জনসমুদায়ত দীৰ্ঘম্যাদী জীৱিকাৰ বিকল্প সুবিধাৰ বাবে ন্যূনতম আন্তঃগাঁথনিয়েহে বাট মুকলি কৰে। বৰ্তমানৰ পৰিস্থিতিত গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বাস্তৱ স্থিতি সন্তোষজনক নহয়। এই সম্পৰ্কত ৰেকৰ্ড-১ৰ তালিকা- ৫ত বাস্তৱ স্থিতি দৰ্শোৱা হৈছে।
ব্যৱহাৰিক আন্তঃগাঁথনি ঃ আৱাসীয় লোকসকলে ন্যূনতম ব্যৱহাৰিক সা-সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত। তেওঁলোক পথ যোগাযোগ, বিদ্যুৎ, প্ৰাথমিক স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ, বেংক আদিৰ দৰে সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত হৈছে।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যসেৱা ঃ গাঁওখনত শিক্ষা খণ্ডত সা-সুবিধা সন্তোষজনক নহয়। একেদৰে স্বাস্থ্যখণ্ডতো কোনো সুবিধা নাই। ৰাজহুৱা যাতায়াত ব্যৱস্থা নাই। অঞ্চলটোৰ জনসাধাৰণে যাতায়াত ব্যৱস্থা হিচাপে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় ঃ চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ, যেনে— আৰক্ষী থানা, গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়, ৰাজহ চক্ৰ বিষয়াৰ কাৰ্যালয়, ফৰেষ্ট ৰেঞ্জ অফিচ আদি গাঁওখনৰ পৰা পৰ্যাপ্ত দূৰত অৱস্থিত। এইক্ষেত্ৰত গাঁওবাসীয়ে নিজৰ অথবা

চুবুৰীয়া অঞ্চলৰ পৰা নিয়মিত ৰাজহুৱা যাতায়াত ব্যৱস্থাৰ অভাৱত সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হয়।

বিত্তীয় লেনদেনৰ সুবিধা ঃ বিত্তীয় লেনদেনৰ সা-সুবিধা যেনে— বেংক আদি গাঁওখনৰ পৰা নাতিদূৰত অৱস্থিত। গাঁওবাসীয়ে কাচিৎহে বেংক আদিৰ সেৱা ব্যৱহাৰ কৰে।

কৃষিজাত উৎপাদন ঃ গাঁওখনত কৃষিজাত উৎপাদন সম্পৰ্কত **ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ৬ত** বিশদভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে। উল্লিখিত তথ্য মতে গাঁওখনত উৎপাদন হোৱা মূল কৃষিজাত সামগ্ৰীৰ তথ্য দাঙি ধৰা হ'ল—

খাৰিফ শস্য ঃ ধান খেতি।

ৰবি শস্য ঃ সৰিয়হ।

অন্যান্য ঃ কঠাল, বিলাহী, গাজৰ, তৰমুজ, মূলা, আনাৰস।

সকলো শস্য বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

শস্য উৎপাদনৰ বিৱৰণ ঃ **ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ৭ত** গাঁওখনত উৎপাদিত খাদ্যশস্যৰ সবিশেষ চাব পৰা যায়। গাঁওখনৰ ৩০৮টা পৰিয়াল শস্য উৎপাদনত জড়িত। শস্য ৰোপণ আৰু ইয়াৰ উৎপাদনসমূহ এনেধৰণৰ—

(ক) ধান খেতি ঃ উৎপাদন- ৩৮২৫ কুইণ্টল

(খ) তৈল বীজ ঃ উৎপাদন- ৬ কুইণ্টল

(গ) পাচলি ঃ উৎপাদন- ৬০০০ কুইণ্টল

(ঘ) কুঁহিয়াৰ ঃ উৎপাদন- ৯০০ কুইণ্টল

পশু খাদ্যৰ মজুত স্থিতি ঃ গাঁওখনত পশু খাদ্যৰ মজুত স্থিতি সম্পৰ্কত ৰেকৰ্ড ১ৰ তালিকা নং-৮ত সন্নিৱিষ্ট হৈছে। উক্ত তালিকাই স্পষ্ট কৰা মতে, গাঁওখনত উপলব্ধ পশু খাদ্যৰ উৎসসমূহ হৈছে—

(ক) ধান খেতিৰ অৱশিষ্ট।

(খ) বনাঞ্চলৰ পথাৰ।

(খ) পৰিয়ালসমূহৰ ৰন্ধন খাদ্যৰ অৱশিষ্ট।

(গ) সেউজীয়া ঘাঁহ।

বজাৰ ঃ **ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ৯ত** দেখুওৱা হৈছে গাঁওখনৰ পৰা বিভিন্ন স্থানত থকা বজাৰসমূহ। গাঁওখনৰ জনসমুদায়ে লেনদেন কৰা মূল বজাৰসমূহ হৈছে—
(ক) গেলামাল/ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা ঃ

(খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধসাপ্তাহিক বজাৰ ঃ

(গ) মূল বজাৰ ঃ

জলসম্পদ ঃ **ৰেকৰ্ড- ১ৰ তালিকা নং- ১০ত** জলসম্পদৰ তথ্য দাঙি ধৰা হৈছে। গাঁওখনত মজুত থকা মূল জলসম্পদৰ উৎসসমূহ হৈছে—

(ক) অস্থায়ী বান্ধ

(খ) দমকল- (বছৰজুৰি)

(গ) নদী (বতৰভিত্তিক)

(ঘ) জান (বতৰভিত্তিক)

(ঙ) কুঁৱা (সকলো সময়তে)

(চ) হেণ্ড পাম্প (সকলো সময়তে)

ইন্ধনৰ ব্যৱহাৰ ঃ তালিকা-১১, ৰেকৰ্ড- ১ত ইন্ধনৰ উৎসসমূহ পোৱা যায়। ইন্ধন নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ তথ্য—

(ক) কাঠ খৰি ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৩১৬টা, উৎস ঃ বনাঞ্চল।

(খ) কেৰাচিন ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৩১৬টা, উৎস ঃ বজাৰ।

(গ) ৰন্ধন গেছ ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৩ শতাংশ, উৎস ঃ গেছ এজেন্সী।

আৰ্থ-সামাজিক স্থিতি

সামাজিক গঠন ঃ গাঁওখনৰ আৱাসীসকল অসমীয়া আৰু বাঙালী সম্প্ৰদায়ৰ। মহিলাৰ মৰ্যাদা সন্তোষজনক।

অৰ্থনৈতিক স্থিতি ঃ অৰ্থনৈতিক স্থিতি সন্তোষজনক নহয়। পৰিয়ালসমূহৰ প্ৰধান জীৱিকা হ'ল— কৃষি, উদ্যান শস্য, দিন মজুৰি আদি। প্ৰায়ভাগ পৰিয়ালে বছৰটোত ২৫,০০০ৰ পৰা ৫৫,০০০ টকাপৰ্যন্ত আয় কৰে। জীৱিকাৰ বাবে যুৱক বা অন্যান্যসকলৰ মাজত প্ৰব্ৰজন হোৱা দেখা যায়। পৰৱৰ্তী খণ্ডত অতিৰিক্ত তথ্য পোৱা যাব।

মানচিত্ৰ ঃ অনুসূচী-১ত পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত মানচিত্ৰ দাঙি ধৰা হৈছে।

(ক) গাঁৱৰ মানচিত্ৰ

(খ) গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ (পি আৰ এৰ সদস্যসকলৰ নাম-তথ্যসহ)

(গ) গাঁৱৰ সম্পদৰ উৎসৰ মানচিত্ৰ।

৩. পি আৰৰ এ অনুশীলনৰ মাধ্যমত অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

পি আৰ এ অনুশীলন ঃ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে ছাৰ্থেবস্তিত আই আই ই, গুৱাহাটীৰ বিশেষজ্ঞৰ দলে পি আৰ এ অনুশীলন চলায়। তাৰিখ ঃ ১০ এপ্ৰিল, ২০১৭, স্থান ঃ চাৰ্কেবস্তি, হাঁহ-কুকুৰা ফাৰ্ম, উপস্থিত জনসংখ্যা ঃ ৫০জন (কিছুসংখ্যক ল'ৰা-ছোৱালীসহ)। উপস্থিত আছিল— জে এফ এম চিৰ কৰ্মকৰ্তা, গাঁওপ্ৰধান, স্থানীয় সদস্য, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আদি।

পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য ঃ মুখ্য উদ্দেশ্য আছিল— বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিৰ লগতে স্থানীয় লোকৰ জীৱিকাৰ বিকাশ সাধনৰ বাবে জনসমুদায়টোৰ পৰিয়ালসমূহৰ বাস্তৱ স্থিতি অধ্যয়ন কৰা।

আৰ্হিৰ ব্যৱহাৰ আৰু
পি আৰ এৰ ফলাফল ঃ পদ্ধতিৰ ব্যৱহাৰ আৰু ইয়াৰ পৰিণতি তলত দিয়া ধৰণে—

(ক) সামাজিক মানচিত্ৰ
(খ) সম্পত্তিৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ
(গ) সময়ভিত্তিক পৰ্যালোচনা
(ঘ) জীৱন ধাৰণৰ অৱস্থাসমূহ
(ঙ) ভেন চিত্ৰ
অনুসূচী ঃ ৩ত ওপৰোক্ত বিষয়বোৰৰ সম্পূৰ্ণকৈ আলোকপাত কৰা হৈছে

মাপ নিৰূপণ ঃ তলত উল্লেখ কৰা বিষয়কেইটাৰ ওপৰত মাপ নিৰূপণ প্ৰক্ৰিয়া হাতত লোৱা হয়—
(ক) জীৱিকা আৰু দক্ষতা বিকাশ
(খ) আৰম্ভ কৰিব পৰা কাৰ্যব্যৱস্থা (ই পি এ)
অনুসূচী-৩ত উল্লিখিত বিষয় দুটাৰ বিশ্লেষণ কৰিছে। তাত দেখুওৱা হৈছে—
জীৱিকা আৰু দক্ষতা বিকাশৰ মাপ নিৰূপণ—
(ক) কৃষি
(খ) পশুপালন
(গ) উদ্যান শস্য
(ঘ) চিলাই, মীনপালন, কাঠমিস্ত্ৰী, নাৰ্ছাৰী, ৰাজমিস্ত্ৰী

ই পি এৰ মাপ নিৰূপণ

ক্ৰঃ নং	গ্ৰামীণ ই পি এ নিৰূপিত মাপত	বিশদ বিৱৰণ অনুসূচী নং ৩ত	সম্ভাব্য বিত্তীয় উৎস/বিভাগ
১	ৰাজহুৱা প্ৰেক্ষাগৃহ	প্লেটফৰ্ম আৰু ভঁৰালৰ সৈতে ৪০ ফুট X ৩৫ ফুট	এপিএফবিচিৰ পৰা ইপিএ
২	প্ৰেক্ষাগৃহৰ সীমা		এপিএফবিচিৰ পৰা ইপিএ
৩	নাৰ্ছাৰী (জি পি এছ)		এপিএফবিচিৰ পৰা ইপিএ
৪	ৰাস্তা	১ কিলোমিটাৰ, ১০০ হেক্টৰ মাটিত বৃক্ষৰোপণ আৰু সাঁকোলৈ	এপিএফবিচিৰ পৰা ইপিএ
৫	ৰাস্তা	১ কিলোমিটাৰ, ১৬০ হেক্টৰ মাটিলৈ	এপিএফবিচিৰ পৰা ইপিএ
৬	পকী কুঁৱা (৩০টা)	পি এইচ ইৰ পৰা নিয়মীয়া আৰু বিশুদ্ধ পানী যোগান	এন আৰ ডি ডব্লিউ পি
৭	শিক্ষা	মোক্তাব বিদ্যালয় গৃহ (৫টা)	শিক্ষা বিভাগ

ঃ জীৱিকাৰ কাৰ্যত উদগনি যোগোৱাৰ বাবে ই পি এ ফাণ্ডৰ পৰা দুই লাখ টকা মূলধন নিৰ্ধাৰণ কৰা উচিত।
ঃ জে এফ এম চি এলেকাৰ ভিতৰত কাৰ্যালয় আৰু সমুদায়ৰ কাম-কাজৰ বাবে চালি নিৰ্মাণ কৰা, য'ত যন্ত্ৰ-পাতি আৰু বিভিন্ন আহিলা ৰাখিব পৰা যায়।

জীৱিকাৰ সুযোগ ঃ তলত জীৱিকাৰ সুযোগসমূহ উল্লেখ কৰা ধৰণে চিহ্নিত কৰা হৈছে—
(ক) কৃষি আৰু উদ্যান শস্য
(খ) পশুপালন (পশু ধন)
(গ) এন টি এফ পি
(ঘ) দক্ষতা বিকাশ
(চ) ঋণৰ সুবিধা
উল্লিখিত বিষয়ত অতিৰিক্ত আলোচনা আগবঢ়োৱা হ'ল—

কৃষি আৰু উদ্যান শস্য ঃ **ৰেকৰ্ড- ২ৰ তালিকা নং- ১২**ত কৃষি আৰু উদ্যান শস্য ক্ষেত্ৰখনত জীৱিকাৰ সুযোগ

সম্পৰ্কে বিবেচনা কৰিব পৰা যায়—

মূল আসোঁৱাহসমূহ—

(ক) জৈৱিক কৃষি সম্পৰ্কত ন্যূনতম জ্ঞান

(খ) জলসিঞ্চনৰ অভাৱ

(গ) আধুনিক সা-সৰঞ্জাম, ট্ৰেক্টৰ, পাৱাৰ টিলাৰ আদিৰ ন্যূনতম ব্যৱহাৰ

(ঘ) বজাৰ চাহিদা অনুযায়ী কৰ্মৰাজিৰ অভাৱ

(ঙ) উৎপাদিত সামগ্ৰী কঢ়িয়াবলৈ পৰিবহণৰ অভাৱ

(ঘ) প্ৰত্যক্ষ বজাৰৰ লগত যোগাযোগৰ অভাৱ, মধ্যভোগীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল

সুযোগসমূহ—

(ক) উচ্চ উৎপাদনমুখী বীজৰ ব্যৱহাৰ

(খ) জলসিঞ্চন, আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰ

(গ) সুচল যাতায়াত ব্যৱস্থাই কৃষকক উৎপাদিত সামগ্ৰী বজাৰলৈ নিয়াত সহায় কৰিব

কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ ঃ

(ক) জৈৱিক কৃষিৰ প্ৰশিক্ষণ

(খ) আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি ক্ৰয়ৰ বাবে ঋণ প্ৰদান

(গ) পাচলি উৎপাদনত উদগনি

পশুধন ঃ **তালিকা নং- ১৩**ত পৰিয়ালৰ আৰ্থিক সকাহৰ বাবে পশুধন পালনৰ সুযোগ সম্পৰ্কত সবিশেষ তথ্য সন্নিৱিষ্ট হৈছে।

মূল আসোঁৱাহসমূহ—

(ক) পৰ্যাপ্ত যোগানৰ অভাৱ

(খ) দুৰ্বল বিত্তীয় অৱস্থাৰ বাবে বজাৰৰ পৰা পশুখাদ্য ক্ৰয় কৰিব নোৱাৰে

(গ) গছপাত আৰু কৃষিৰ অৱশিষ্ট ৩ৰ পৰা ৬ মাহলৈ উপলব্ধ। সেউজীয়া ঘাঁহ বছৰজুৰি পোৱা নাযায়।

(ঘ) পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰৰ অভাৱ

(ঙ) গাখীৰৰ বাবে প্ৰত্যক্ষ বজাৰৰ সৈতে যোগাযোগৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ—

(ক) ক্ষিপ্ৰ বিকাশ হ'ব পাৰে

(খ) পশুধনৰ পৰা 'উচ্চ হাৰত আয়'ৰ সম্ভাৱনা

(গ) বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণ,

(ঘ) পশুধনৰ জীৱন কাল বৃদ্ধি হ'ব পাৰে

(ঙ) পশুপালনত গাঁওবাসীক উৎসাহিত কৰিব

দক্ষতা বিকাশৰ কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ—

(ক) ছাগলী পালন

(খ) হাঁহ-কুকুৰা পালন

(গ) ডায়েৰী ফাৰ্ম

এন টি এফ পি ঃ **ৰেকৰ্ড- ২ৰ তালিকা নং- ১৪**ত এন ডব্লিউ এফ পিৰ পৰা হ'ব পৰা সুযোগসমূহ উল্লেখ কৰা হৈছে—

মূল আসোঁৱাহসমূহ—

(ক) এন ডব্লিউ এফ পিৰ অভাৱ।

(খ) কাৰিকৰী জ্ঞানৰ অভাৱ।

(গ) প্ৰসংস্কৰণ উদ্যোগ গোটৰ অভাৱ।

সুযোগসমূহ—

(ক) কৃষিকৰ্মত ব্যৱহাৰ নকৰা উৰ্বৰ মাটি উপলব্ধ।

কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ—

(ক) ফল-মূলৰ গছ ৰোপণ।
(খ) ঔষধি গছ আৰু সুগন্ধি গছ আদি ৰোপণ।

বিশেষ দক্ষতা ঃ হস্ততাঁত শিল্প, খাদ্য প্ৰসংস্কৰণ, পশুপালন আদি সম্পৰ্কত **ৰেকৰ্ড- ২ৰ তালিকা নং- ১৫**ত এই বিষয়ে বিশদ আলোচনা কৰা হৈছে।

মূল আসোঁৱাহসমূহ ঃ
(ক) নিকটৱৰ্তী এলেকাত কেঁচা সামগ্ৰী উপলব্ধ নহয়
(খ) ভিন্ন প্ৰকৃতিৰ সামগ্ৰী উৎপাদনৰ অভাৱ
(গ) প্ৰতিষ্ঠানগত ক্ৰেতাৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ যোগাযোগৰ অভাৱ
(ঘ) আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি ব্যৱহাৰৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ ঃ
(ক) আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰ
(খ) ৰাষ্ট্ৰীয়-আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় মেলা, প্ৰদৰ্শনীত প্ৰদৰ্শিত অন্যান্য সামগ্ৰীৰ সৈতে তুলনামূলক আৰ্হিৰ প্ৰস্তুতিৰে সামগ্ৰীৰ মান উন্নত কৰিব পৰা যায়।
(গ) বজাৰৰ সম্প্ৰসাৰণ

কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ ঃ
(ক) আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ
(খ) গাঁওবাসীক আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি প্ৰদান

ঋণ সুবিধা ঃ **ৰেকৰ্ড- ২ৰ তালিকা নং- ১৬**ত এই বিষয়ে বিশদ আলোচনা কৰা হৈছে।

মূল আসোঁৱাহসমূহ কাৰণৰ সৈতে—
(ক) বিত্তীয় ব্যৱস্থাৰ অভাৱ।
(খ) অসংগঠিত ঋণদাতা জড়িত।

সুযোগসমূহ—
(ক) আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা।
(খ) পৰ্যাপ্ত সজাগতা বৃদ্ধি কৰা।

কাৰ্য আঁচনি ৰূপায়ণৰ পৰামৰ্শ—
(ক) গাঁওখনৰ নিকটৱৰ্তী অঞ্চলত আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা।

কৌশলগত হস্তক্ষেপ ঃ জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনাৰ বাবে কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে ওপৰোক্ত পৰামৰ্শসমূহৰ সাৰাংশ এনে ধৰণৰ—

(১) কৃষি আৰু উদ্যান শস্য ঃ অধিক উৎপাদনমুখী বীজৰ ব্যৱহাৰ, জৈৱিক কৃষিৰ প্ৰশিক্ষণ, আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি ক্ৰয়ৰ বাবে ঋণ, কৃষি ক্ষেত্ৰত দক্ষতা বিকাশৰ আঁচনি আদি।

(২) পশুধন ঃ গাহৰি পালন, হাঁহ-কুকুৰা পালন।

(৩) এন ডব্লিউ এফ পি ঃ ফলমূলৰ গছ ৰোপণ, ঔষধি গছ আৰু সুগন্ধি গছ আদি ৰোপণ।

(৪) বিশেষ দক্ষতা ঃ আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি, আহিলাৰ প্ৰশিক্ষণ, গাঁওবাসীক আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি প্ৰদান, সামগ্ৰীৰ ভিন্নতা আৰু ন ন সামগ্ৰী উৎপাদনৰ বাবে দক্ষতা বিকাশ আৰু প্ৰশিক্ষণ, কেঁচা সামগ্ৰী মজুতকৰণ বেংক আৰু প্ৰতিষ্ঠানগত ক্ৰেতাৰ সৈতে পাইকাৰী হাৰত উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰীৰ ব্যৱস্থা।

(৪) ঋণ সুবিধা ঃ নিকটৱৰ্তী অঞ্চলত আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা।

৪. জীৱিকা বিকাশ পৰিকল্পনা

তলত উল্লেখ কৰা বৈশিষ্ট্যসমূহৰ ভিত্তিত জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ সম্পৰ্কত আৰ্হি প্ৰস্তুত কৰা হয়।

(ক) জীৱিকাৰ সমল
(খ) জীৱিকাৰ ধৰণ
(গ) সম্ভাব্য জীৱিকা— অগ্ৰাধিকাৰভিত্তিক শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ জীৱিকা সম্পৰ্কীয় স্থিতি পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত পৰ্যালোচনা চলোৱা হয়। এইক্ষেত্ৰত ডি এফ ডি আইৰ আৰ্হিৰ সহায় লোৱা হৈছে। জে এফ এম চিত বৰ্তমানৰ জীৱিকাৰ স্থিতি সম্পৰ্কত উল্লেখিত ধৰণে চিহ্নিত কৰা হয়—

(ক) প্ৰাকৃতিক মূলধন
(খ) আন্তঃগাঁথনিগত মূলধন
(গ) সামাজিক মূলধন
(ঘ) মানৱ মূলধন
(ঙ) বিত্তীয় মূলধন

প্ৰাকৃতিক মূলধন

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ প্ৰধান প্ৰকৃতিক সম্পদৰ ভিতৰত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল এলেকা আৰু অঞ্চলটোৰ কালাবান্দ্ৰী আৰু শিঙিঝাওৰা গাঁৱৰ মাজেৰে প্ৰধান নৈৰ সুঁতি বৈ গৈছে। অঞ্চলটোৰ লোকসকলে কাঠ খৰি, সেউজীয়া ঘাঁহ, কাঠ আদিৰ কাৰণে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। কৃষিকৰ্ম আৰু পশুধন পালনৰ বাবে অঞ্চলবাসীয়ে নদীৰ পানীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

(তালিকা নং ১০, ১১ আৰু ৩ত বিশেষ তথ্য দিয়া হৈছে।)

আন্তঃগাঁথনিগত মূলধন

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ গৰিষ্ঠসংখ্যক আৱাসী কৃষিকৰ্মৰ সৈতে জড়িত আৰু ২ হেক্টৰতকৈও কম মাটিকালি থকা এই লোকসকল সাধাৰণ খেতিয়ক।

(অনুসূচী-৬ তালিকা- ৩ত আৱাসীৰ দখলীকৃত মাটিৰ তথ্য দিয়া হৈছে।)

গাঁও অঞ্চলত ২৭২টা পৰিয়ালৰ কেঁচা ঘৰ, ২৬টা পৰিয়ালৰ আধা পকী ঘৰ আৰু অৱশিষ্ট ২০টা পৰিয়ালৰ পকী ঘৰ দেখা যায়। আৱাসীসকলে বিভিন্ন উৎসৰ পৰা, যেনে— সৌৰশক্তি, কেৰাচিন, বিদ্যুৎ, ৰন্ধন গেছ আৰু মম আদিৰ পৰা ইন্ধন শক্তি ব্যৱহাৰ কৰে। অধিকসংখ্যকে ঘৰুৱা তথা অন্যান্য ব্যৱহাৰৰ বাবে খৰি আৰু কেৰাচিনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

জলসম্পদৰ বাবে জে এফ এম চিৰ ৪টা ৰাজহুৱা নলীনাদ ব্যৱহাৰ কৰে। (তালিকা নং ১০, ১১, অতিৰিক্ত সূচী ৬ত বিশেষ তথ্য দিয়া হৈছে।)

সামাজিক মূলধন

গাঁওবাসীৰ অজ্ঞতাৰ বাবেই জে এফ এম চিৰ সৈতে সম্পূৰ্ণৰূপে জড়িত নহয়। তেওঁলোকে জে এফ এম চিৰ ধাৰণা আৰু তেওঁলোকৰ ভূমিকা তথা ইয়াৰ পৰা হ'ব পৰা লাভালাভৰ বিষয়ে অজ্ঞ। জে এফ এম চি এলেকাটোৰ ভিতৰত এটা যুৱ সংঘ আছে যদিও ৰাজহুৱা প্ৰেক্ষাগৃহ নাই।

মানৱ মূলধন

জে এফ এম চি এলেকাটোৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ভিতৰত বৰ বেছি ৫৫ শতাংশ লোক অশিক্ষিত। (অতিৰিক্ত তালিকা অনুসূচী- ৬ত তথ্য সন্নিৱিষ্ট)।

বিত্তীয় মূলধন

জে এফ এম চি নাইবা কাষৰীয়া এলেকাত কোনো ধৰণৰ চৰকাৰী বেংক-বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান নাই। অৱশ্যে গাঁওবাসীয়ে অনানুষ্ঠানিক গোট অথবা সম্পৰ্কীয় আদিৰ পৰা ঋণ গ্ৰহণ কৰে। সকলো লোকেৰে ব্যৱসায়িক বেংকত একাউণ্ট আছে যদিও তেওঁলোক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ সা-সুবিধাৰ বিষয়ে অজ্ঞ।

জীৱিকাৰ ধৰণ

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চি এলেকাৰ জীৱিকা সম্পৰ্কীয় কাম-কাজক নিম্নোক্ত চৰ্তসমূহৰ ভিত্তিত চিনাক্ত কৰা হৈছে।

(ক) জে এফ এম চি এলেকাৰ মুঠ আয়ৰ ভিতৰত বিশেষ জীৱিকাৰ অৱদান

(খ) বিশেষ শ্ৰেণীৰ জীৱিকাৰে আয় কৰা লোকৰ সংখ্যা শতাংশৰ ভিত্তিত

(গ) সম্ভাব্য জীৱিকাৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

জে এফ এম চিৰ মুঠ আয়ৰ ভিতৰত জীৱিকাৰ অৱদান ঃ গাঁওখনত আয় বৃদ্ধিৰ কাৰ্যব্যৱস্থা সম্পৰ্কত তলত দিয়া ধৰণে পৰিকল্পনা কৰা হয়—
(১) ধান আৰু উদ্যান শস্যৰ খেতি
(২) দিন হাজিৰা
(৩) পশুপালন (গাহৰি, ডায়েৰী)
(৪) চাকৰি (চৰকাৰী আৰু ব্যক্তিগত দুয়োটা)

বিশেষ জীৱিকা কৰ্মীৰ অৱদান ঃ পি আৰ এ অনুশীলনত পোৱা তথ্য অনুসৰি সকলো পৰিয়ালে ওপৰত উল্লেখিত কৰ্মৰাজিত ব্যস্ত হয়।
প্ৰাথমিক জীৱিকা ঃ কৃষি, উদ্যান শস্য
বিকল্প জীৱিকা ঃ দিন মজুৰি, পশুপালন
অঞ্চলটোৰ কিছুমান ব্যক্তি চাকৰিৰ সৈতেও জড়িত।

সম্ভাব্য জীৱিকাৰ অগ্ৰাধিকাৰ ঃ দক্ষতা বিকাশ আৰু জীৱিকাৰ অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত—
(১) কৃষি, (২) উদ্যান শস্য, (৩) পশুপালন, (৪) হস্ততাঁত

এছ এইচ জিৰ কাৰ্যব্যৱস্থা ঃ গাঁও এলেকাত আত্মসহায়ক গোটে নিম্নোক্ত কাৰ্যব্যৱস্থাসমূহ হাতত ল'ব পাৰে—
(১) জীৱিকাৰ বিকাশৰ বাবে সজাগতা সৃষ্টি
(২) সংগঠন আৰু গোট গঠন
(৩) উমৈহতীয়াভাৱে গাঁওৱাসীক জীৱিকামূলক কামত জড়িত কৰোৱা

কাৰ্যব্যৱস্থাৰ সাৰাংশ ঃ পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাত সংলগ্ন।

সু-সংহতকৰণ ঃ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা বিষয়বোৰ ভাৰত চৰকাৰৰ আঁচনিসমূহত সু-সংহতভাৱে একাকীকৰণ কৰিব পৰা যায়।
(ক) গ্ৰাম্য নিয়োগৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি।
(খ) কৃষি আৰু ইয়াৰ সহযোগী ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা।
(গ) জলাশয় বিকাশ, জলসিঞ্চনৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা।
(ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান।
(ঙ) দক্ষতা বিকাশ আঁচনি
(চ) শিক্ষা, ৰেচম পাম, পশুপালন, জলসিঞ্চন, উদ্যোগ আৰু মীন বিভাগৰ পৰা সহায়।
(ছ) অন্যান্য আঁচনিৰ পৰা উপযুক্ত বিবেচিত হোৱা জীৱিকা বা গ্ৰামোন্নয়নৰ অন্যান্য আঁচনিকো সামৰি লোৱা। বৰ্তমান পৰিকল্পনাত ওপৰোক্ত সু-সংহত আঁচনিয়ে

দীৰ্ঘম্যাদী ফলাফল প্ৰদান কৰিব।

৫. ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল বিকাশ আঁচনি

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ অধীনত গ্ৰহণ কৰা ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা অনুসৰি বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিখন অঞ্চলটোৰ গাঁও পৰ্যায়ত চলোৱা পি আৰ এ অনুশীলনৰ অধীনত প্ৰস্তুত কৰা হয়। ইয়াৰ লক্ষ্য হৈছে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক পৰিৱেশৰ ভাৰসাম্যতাৰে বনাঞ্চল এলেকাটোত আৱাসীসকলৰ জীৱিকাৰ আৱশ্যকতাৰ ওপৰত প্ৰাধান্য দিয়া হৈছে।

১. জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ স্থিতি— এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ অধীনত জে এফ এম বনাঞ্চলৰ নিম্নলিখিত বিষয়সমূহ বিবেচনা কৰে।

(ক) বন বিভাগে জে এফ এম চিসমূহক দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা বনাঞ্চল এলেকাসমূহ।

(খ) ঘোষিত এলেকাৰ বাহিৰৰ মাটি অথবা জনসমুদায়টোৰ নিজাববীয়া মাটিত বৃক্ষৰোপণ কৰা এলেকা বা কৰিবলগীয়া এলেকাসমূহ। জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহৰ উল্লিখিত শ্ৰেণী দুটাৰ স্থিতিৰ ওপৰত তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

১.১ বনাঞ্চল আৰু ইয়াৰ বৰ্তমান অৱস্থা ঃ অন্যান্য এলেকাত বৃক্ষৰোপণ কৰা ক্ষেত্ৰ আৰু বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগীয়া ক্ষেত্ৰসমূহৰ স্থিতি মূল্যায়ন কৰাৰ পাছত ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ সবিশেষ সাৰাংশ উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা নং-১. ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ স্থিতি—

চিহ্নিত এলেকা	**জেএফএমচি বনাঞ্চল এলেকা (হেক্টৰ)**	**গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃমিঃ)**	**বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-৪০%তকৈ অধিক ঘন বনাঞ্চলৰ বাদে হতাশাজনক)**	**কিমান সঘনাই ব্যৱহাৰ হয় (২-৩ মিঃ, ৩-৬ মিঃ, ৬-৯ মিঃ, ৯ মিঃতকৈ অধিক)**
(ক) দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা				
আৰ এফ/পি এফৰ নাম ঃ বীট ঃ ন-খুঁটি	১৭০ হেক্টৰ		ভাল এলেকা- ৭০ হেক্টৰ, হতাশাজন এলেকা- ১০০ হেক্টৰ	৯ মিটাৰৰ ওপৰত
(খ) অন্যান্য বৃক্ষৰোপণ হোৱা ঠাই বা এলেকা				
পৰিসীমা ঃ বনাঞ্চলৰ ধৰণ ঃ খৰি আৰু ঔষধি গথ ৰোপণ ভি এফ/অন্যান্য—	নাই		নাই	নাই

১.২ ঃ বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণ ঃ

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চি এলেকাধীন বনাঞ্চল পলসযুক্ত মাটিত অৱস্থিত। তলৰ তালিকাখনত বনাঞ্চলটোৰ মাটিৰ ধৰণবোৰ দাঙি ধৰা হ'ল—

তালিকা নং- ২ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলীয় মাটিৰ বিৱৰণ—

গুণাগুণৰ জোখ-মাপ	দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা বনাঞ্চলৰ স্থিতি	বৃক্ষৰোপণ কৰা অন্যান্য মাটিৰ স্থিতি
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	কম উৰ্বৰ	নাই
খহনীয়াৰ স্থিতি	কম	নাই
উপস্থিতি ঃ	নাই	নাই
গেদ	নাই	নাই
বোকা-পলশ	নাই	নাই
নতুন সংযোজিত মাটি	নাই	নাই
বালিয়ৰি মাটি	নাই	নাই

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে বনাঞ্চলটোৰ মাটিৰ ধৰণসমূহত মূল লক্ষণবোৰৰ সাৰাংশ—

(ক) পলস মাটি

(খ) কম উৰ্বৰ

১.৩ ঃ উদ্ভিদ শ্ৰেণীৰ সাম্প্ৰতিক সংমিশ্ৰণ—

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত তলত উল্লেখ কৰা উদ্ভিদ শ্ৰেণীৰ সাম্প্ৰতিক সংমিশ্ৰণ বিদ্যমান। উল্লেখ্য যে স্থানীয় অৰণ্য এলেকা চিৰসেউজ জলাসিক্ত আৰ্দ্ৰতাপূৰ্ণ অঞ্চল।

তালিকা নং- ৩ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ উদ্ভিদ শ্ৰেণীৰ সাম্প্ৰতিক সংমিশ্ৰণ

গুণাগুণৰ জোখমাপ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
প্ৰধান অৰণ্য প্ৰজাতি	গমাৰী	গোমেলিনা আৰবৰীয়া
	অৰ্জুন	টাৰমিনালিয়া অৰ্জুন
	একাচিয়া	একাচিয়া
	শাল	ছৰিআৰবুষ্টা
	টীক	টেক্টনা গ্ৰেণ্ডিছ লিন
	কোৰছ	পলিয়ালথিয়ালংগীফলিয়া
	ডিজেল	কপাইফেৰালাংছডৰ্ফি
সহযোগী	তেৰা	এংগিঅ'স্পাৰ্ম
	সোণাৰু	কেচিয়া ফিষ্টুলা
জোপোহা ঘাঁহনি, বন		
ঔষধি গছ	ঘোঁৰা নিম	আজাদিডৰাষ্টা ইণ্ডিকা
	আমলখি	ফিল্লান্থাছ ইম্লিকা
উৎপাদন		
অন্যান্য, যদি আছে		

২. বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিৰ বাবে আন বিষয়সমূহ—

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ অধীনত বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিৰ বাবে নিম্নোক্ত বিষয়সমূহ অন্তৰ্ভুক্তিৰ বাবে আলোচনা কৰা হয়—

২.১ জে এফ এম চিয়ে বন সংৰক্ষণৰ বাবে পূৰ্বে লোৱা ব্যৱস্থাসমূহ—

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিয়ে বন সংৰক্ষণৰ বাবে মুঠতে লোৱা ব্যৱস্থাসমূহৰ সম্পৰ্কত তলত উল্লেখ কৰা বিষয়ত আলোচনা কৰা হয়—

(ক) পৰিয়াল জড়িত ঃ ৪০

(খ) ব্যক্তি জড়িত ঃ ৭০

(গ) ব্যৱস্থাৱলীৰ সাৰাংশ ঃ পহৰা দিয়া

(ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থাপনা ঃ উপস্থিতি নাই

২.২ ঃ বনজ উৎপাদনৰ পৰা ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা

তলৰ তালিকাত বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে তথ্য দাঙি ধৰা হ'ল।

তালিকা নং- ৪ (ক) ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ অধীনস্থ এলেকাৰ প্ৰতি পৰিয়ালৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা—

বনজ উৎপাদনৰ নাম	প্ৰতি ঘৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়তা		উৎসসমূহ
	কিমান সঘনে আৱশ্যক	আনুমানিক পৰিমাণ	
কাঠ খৰি	সপ্তাহত এবাৰ	৭০-৭৫ কেজি	গছ
ঘৰৰ বাবে কাঠ	বছৰত এবাৰ	১০০ কেজি	বনাঞ্চল
আন কাৰ্য সম্পাদনাৰ বাবে সৰু টুকুৰা কাঠ	নাই	—	—
খুঁটা/বাঁহ	নাই	১-২ প্ৰতিমাহত	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশু খাদ্য	পশুধনৰ বিচৰণ		
এনটিএফপি	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চি এলেকাত ৬২টা পৰিয়ালৰ ঘৰ আছে। ওপৰোক্ত তালিকা আৰু এই আৱাসৰ সংখ্যাৰ পৰা স্পষ্ট হৈছে যে ছাৰ্কেবস্তিত বনজ সম্পদৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজনীয়তা তলত দিয়া ধৰণেৰে হয়—

তালিকা নং- ৪ (খ) ঃ বনজ সম্পদৰ সৰ্বমুঠ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ সকলো আৱাসী পৰিয়ালৰ বাবে—

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সমুদায়টোৰ বাবে আৱশ্যক (কিঃগ্ৰাঃ/একক প্ৰতি বৰ্ষ) (*)	মন্তব্য
কাঠ খৰি	২২৫৬৮০ কেজি	বছৰত
ঘৰৰ কাৰণে কাঠ	৪০০০	
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—
খুঁটা-বাঁহ	—	—

২.৩ ঃ সংগ্ৰহ আৰু গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদনৰ বজাৰ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত গাঁওবাসীয়ে তলত দিয়া তালিকা অনুসৰি বনজ উৎপাদনৰ সামগ্ৰী ব্যৱহাৰ কৰে।

তালিকা নং- ৬ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীয়ে কৰা বনজ সম্পদৰ সংগৃহীত সামগ্ৰীৰ বাণিজ্যিকীকৰণ।

বনজ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ নাম	সমুদায়ৰ প্ৰয়োজন কে জি/বছৰি, তালিকা ৪ (খ)	অৱশিষ্ট বিক্ৰী কে জি/বছৰি, তালিকা ৫ (খ)	মুঠ প্ৰয়োজন কে জি/বছৰি
কাঠ খৰি	২২৫৬৮০		২২৫৬৮০
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	এন এ	এন এ	এন এ
অন্যান্য সামগ্ৰী নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	এন এ	এন এ	এন এ
বাঁহ	এন এ	এন এ	এন এ
খুঁটা	এন এ	এন এ	এন এ
বনাঞ্চলৰ পৰা পশু খাদ্য	এন এ	এন এ	এন এ
এন টি এফ পি	এন এ	এন এ	এন এ
অন্যান্য	এন এ	এন এ	এন এ

উৎস ঃ তালিকা নং- ৪ (খ) আৰু ৫ (খ) ইতিপূৰ্বে উল্লিখিত

৩. বন সংৰক্ষণ/সুৰক্ষা বিষয়সমূহ

৩.১ সংৰক্ষণৰ সমস্যাৱলী ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সংৰক্ষণ সম্পৰ্কীয় সমস্যাসমূহৰ সাৰাংশ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা নং ৭ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ সংৰক্ষণ সমস্যা—

সমস্যাৰ ধৰণ	**আনুষংগিক সমস্যা আছে/নাই**	**লেখত ল'বলগীয়া হয়/নহয়**
ঘাঁহনি পথাৰ- স্থানীয় পশুৰ	আছে	আছে
ঘাঁহনি পথাৰ- অন্য এলেকাৰ বাবে	আছে	আছে
অবৈধভাৱে গছ কটা	আছে	আছে
কাঠৰ চোৰাং ব্যৱসায়	আছে	আছে
বনজুই	আছে	আছে
বনভূমি বেদখল	আছে	আছে
অন্যান্য (বন্য জন্তুৰ আক্ৰমণ)	আছে	আছে
ঔষধি গছ চুৰি	আছে	আছে

এতেকে উল্লিখিত জে এফ এম চিয়ে সন্মুখীন হোৱা বন সংৰক্ষণ বিষয়ক লেখত ল'বলগীয়া সমস্যাৰ কথাকেইটা হ'ল—

(ক) স্থানীয় পশু ধনৰ চৰণীয়া ঘাঁহনি পথাৰ।

(খ) আন এলেকাৰ পশু ধনৰ চৰণীয়া ঘাঁহনি পথাৰ।

৩.২. বনাঞ্চল হ্ৰাসৰ কাৰণ ঃ

ছাৰ্কেবস্তিৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল হ্ৰাসৰ মূল কাৰণসমূহৰ ভিতৰত (১) জনজাতীয় লোকৰ পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতি (২) এল পি জি সংযোগৰ অভাৱে জে এফ এম চি আৰু চুবুৰীয়া গাঁৱৰ লোকক জুই খৰিৰ বাবে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল কৰিছে।

৪. বনাঞ্চল উন্নয়ন আঁচনিৰ বিষয়বস্তু ঃ

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন আঁচনিৰ মূল বিষয়বস্তু সম্পৰ্কত তলৰ গাঁওসমূহে আলোচনা কৰিছে। যেনে— সংৰক্ষণৰ পৰিকল্পনা, বনাঞ্চলৰ বিকাশ (যাৱতীয় ব্যৱস্থা), গছপুলিৰ বিকাশ (নাৰ্চাৰী), সামগ্ৰিক ব্যৱস্থাপনা আৰু অন্যান্য

কাৰ্য ব্যৱস্থাপনা।

৪.১ সংৰক্ষণ পৰিকল্পন

তলত উল্লেখ কৰা সংৰক্ষণ পৰিকল্পনাত ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থাপনাৱলী সম্পৰ্কত আলোচনা কৰা হৈছে, যিবোৰ ইতিমধ্যে উপখণ্ড ৩.১ত আলোচিত হৈছে—

তালিকা নং- ৮. ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা—

সংৰক্ষণৰ কাম ঃ প্ৰ-পত্ৰ-৩ত ধাৰ্য কৰামৰ্মে তালিকা নং ৩.৭ৰ পৰা গ্ৰহণযোগ্য হিচাপত পূৰ কৰিব লাগিব	**বনাঞ্চল এলেকাৰ স্থান**	**ব্যৱস্থাপনাৱলীৰ নিৰ্দিষ্ট অৰ্হতা** (দীঘ, এলেকা, পৰিসৰ ইত্যাদি)	**সময়**	**অগ্ৰাধিকাৰ সৰ্বোচ্চ/মধ্যম/ নিম্ন**
সামাজিক বেৰ	চাৰিসীমা	বৃক্ষৰোপণ এনেকাৰ চাৰিসীমা	গোচৰণীয়া সময়	সৰ্বোচ্চ
জুই নিয়ন্ত্ৰণ	বনাঞ্চলৰ ভিতৰত	—	হেমন্ত-শীত	সৰ্বোচ্চ

এতেকে দেখা গৈছে যে তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে ছাৰ্কেবস্তি জে এম এফ চিত (সৰ্বোচ্চ বা মাধ্যম পৰ্যায়ৰ অগ্ৰাধিকাৰৰ ভিত্তিত) সংৰক্ষণ পৰিকল্পনাৰ কাৰ্যকৰী ব্যৱস্থা লোৱা উচিত—

(ক) সামাজিক সংৰক্ষণ বেহু, (খ) বনজুইৰ পৰা সুৰক্ষা (গ) টহল দিয়া

(ঘ) চৰণীয়া পথাৰৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ, পুখুৰী নিৰ্মাণ কৰা, যাতে গাইগৰু আদিক লালন-পালন কৰিব পৰা যায়।

(ঙ) এলেকাটোৰ নিৰাপত্তাৰ বাবে বন বিভাগৰ সৈতে জে এফ এম চি সদস্যৰ যুটীয়া পহৰাৰ ব্যৱস্থা। (চ) বনাঞ্চলৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত জনসমুদায়ৰ মাজত সজাগতা।

৪.২ প্ৰস্তাৱিত কাৰ্যব্যৱস্থাৰ ধৰণ ঃ

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ অম চিৰ ক্ষয়িষ্ণু সুৰক্ষিত এলেকাৰ পুনৰুদ্ধাৰৰ বাবে ল'বলগীয়া সংৰক্ষণমূলক প্ৰস্তাৱিত ব্যৱস্থাসমূহ—

তালিকা নং ৯ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিত ল'বলগীয়া প্ৰস্তাৱিত কাৰ্যব্যৱস্থা

পৰিচৰ্যা/প্ৰতিপালন	**প্ৰয়োজন আছে/ নাই**	**ই ডি চিৰ দায়িত্ব (আছে/নাই)**	**মাহ/বছৰ কেতিয়া কৰিব**	**প্ৰতিপালন কৰিবলগীয়া প্ৰস্তাৱিত এলেকা (হেক্টৰত)**
ক্ষয়িষ্ণু সুৰক্ষিত এলেকা পুনৰুদ্ধাৰ	আছে	আছে	এপ্ৰিল-আগষ্ট	
কটা গছৰ সংৰক্ষণ				
জলাশয়ৰ পৰিচৰ্যা	আছে	আছে		নাই
জলাশয়ৰ সংৰক্ষণ				—
ঘাঁহ আৰু পশু খাদ্যৰ বাবে খেতিত অগ্ৰাধিকাৰ				
বাঁহ গছ ৰোপণ	আছে	আছে	মাৰ্চ-এপ্ৰিল	
বীজ সিঁচা	আছে	আছে	জুন-জুলাই	নাই
নিকোৰা/চপোৰা/সংৰোপণ	আছে	আছে	জুন-জুলাই অক্টোঃ-নৱেঃ	নাই
অনাৱশ্যকীয় গছ কৰ্তন				
শিলৰ বেৰ আদি	আছে	নাই	ছেপ্টেঃ-নৱেঃ	নাই
সামাজিক বেৰ	আছে	আছে	সকলো সময়ত	১০০ হেক্টৰ
অন্যান্য (বন্যহস্তীৰ নিৰাপত্তা)				

এতেকে দেখা গ'ল যে ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল এলেকাত তলত উল্লেখ কৰা পৰিচৰ্যামূলক কাৰ্যব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজন আছে।—

(ক) বীজ সিঁচা,

(খ) নিকোৰা, চপোৰা, সংৰোপণ।

(গ) আন্তঃগাঁথনিৰ বেৰ

(ঘ) সামাজিক বেৰ

৪.৩ বনাঞ্চল বিকাশ পৰিকল্পনা— আগতীয়া কাম আৰু প্ৰস্তুতি

ওপৰোক্ত বিষয় সম্পৰ্কত তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা- ১০ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিত বনাঞ্চল বিকাশ পৰিকল্পনা

পৰিচৰ্যা	বৃক্ষৰোপণ এলেকা (হেক্টৰ)	খণ্ড এলেকা হিচাপত বৃক্ষৰোপণ	প্ৰজাতি	ব্যৱধান (মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে উজ্জীৱিত গছৰ সৈতে বৃক্ষৰোপণ	৫০	উচ্চ	শাল, অৰ্জুন, বোহেৰা, চিদা	৪ মিঃ X ৪ মিঃ
খণ্ড খণ্ডকৈ বৃক্ষৰোপণ, খৰিৰ গছ ৰোপণ	৫০	উচ্চ	টিক, অৰ্জুন, বোহেৰা, গমাৰি, শিচু, ঘোঁৰানিম	২ মিঃ X ২ মিঃ
এন টি এফ পিএছ	১০০	উচ্চ	আমলখি, বোহেৰা, শিলিখা আদি ৰোপণ	২ মিঃ X ২ মিঃ
মুঠ এলেকা (হেক্টৰত)	২০০	—	—	—

৪.৪ **বনাঞ্চল উন্নয়ন ঃ বছৰি লক্ষ্য**

টেবুল- ১০ (ক) জুই খৰি—বনাঞ্চল বিকাশৰ বাবে বাৰ্ষিক লক্ষ্য। ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চি (১ৰ পৰা ৫ বছৰ)

বৃক্ষৰোপণ আঁচনিৰ নাম ঃ খৰিৰ গছ ৰোপণ

বৃক্ষৰোপণৰ সময়-কাল ঃ ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২০-২১লৈ (৫ বছৰ)

বৃক্ষৰোপণ এলেকা ঃ ৫০ হেক্টৰ

বৃক্ষৰোপণৰ ব্যৱধান ঃ ২ মিঃ X ২ মিঃ- ২৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত

বৃক্ষৰোপণৰ বাবে খণ্ড এলেকা ঃ ১টা খণ্ড

প্ৰজাতি ঃ টিক, এজাৰ, কৰৈ, অৰ্জুন, ঘোঁৰানিম, বাঁহ (জাতি, কাকো, ভলুকা, বিজুলী)

বিত্তীয় বৰ্ষ	**কাৰ্যব্যৱস্থা**
২০১৬-১৭	পুনৰুজ্জীৱিতকৰণৰ বাবে উপযুক্ত ঠাই চিনাক্তকৰণ, প্ৰাকৃতিকভাৱে গছপুলি উৎপাদনৰ সম্ভাৱনীয়তা পৰীক্ষা, বতৰৰ প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ বা ইয়াৰ চাপ নিৰ্ধাৰণ। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত মাটিৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ। মাটি চহোৱা বা উপযুক্ত ধৰণে বিকশাই তোলা, খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ × ২ মিঃ,২,৫০০ গছ/হেক্টৰ।
২০১৭-১৮*	বৃক্ষৰোপণ এলেকাৰ পৰিচৰ্যা।
২০১৮-১৯*	বৃক্ষৰোপণ এলেকাৰ পৰিচৰ্যা।
২০১৯-২০*	বৃক্ষৰোপণ এলেকাৰ পৰিচৰ্যা।
২০২০-২১*	বৃক্ষৰোপণ এলেকাৰ পৰিচৰ্যা।
২০২১-২২*	প্ৰথম, পঞ্চম, নৱম, ত্ৰয়োদশ আদি শাৰীত গছ কটা ঠাইত বৃক্ষৰোপণ/বীজ ৰোপণ।
২০২২-২৩*	দ্বিতীয়, ষষ্ঠ, দশম, চতুৰ্দশ আদি শাৰীত গছ কটা ঠাইত বৃক্ষৰোপণ/বীজ ৰোপণ।
২০২৩-২৪*	তৃতীয়, সপ্তম, একাদশ, পঞ্চদশ আদি শাৰীত গছ কটা ঠাইত বৃক্ষৰোপণ/বীজ ৰোপণ।
২০২৪-২৫*	চতুৰ্থ, অষ্টম, দ্বাদশ, ষষ্ঠদশ আদি শাৰীত গছ কটা ঠাইত বৃক্ষৰোপণ/বীজ ৰোপণ।

*** ২০২৫ৰ কাৰ্যক্ৰমণিকাত ২০২১-২২ৰ পৰা ২০২৪-২৫লৈ দেখুওৱা ধৰণে অনুৰূপ কাৰ্য ৰূপায়ণ কৰিব।**

টেবুল- ১০ (খ) শাল মিশ্ৰিত গছপুলি খণ্ড খণ্ড হিচাপে ৰোপণ কৰাৰ কাৰ্য আঁচনি— টিক আৰু সহযোগ গছৰ সৈতে কাঠ খৰি, বাঁহল (১ৰ পৰা ১০ বছৰ)

বৃক্ষৰোপণ আঁচনিৰ নাম ঃ খণ্ড এলেকা বৃক্ষৰোপণ (ব্লক প্লেণ্টেচন)— শাল আদি গছৰ সৈতে৹

বৃক্ষৰোপণৰ সময়-কাল	ঃ ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ (১০ বছৰ)
বৃক্ষৰোপণ এলেকা	ঃ ৫০ হেক্টৰ
বৃক্ষৰোপণৰ ব্যৱধান	ঃ ৪ মিঃ X ৫ মিঃ- ৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত
গছপুলি ৰোপণ প্ৰতি বছৰত	ঃ ১২,৫০০ + ২,৫০০ (খালী ঠাই পূৰণ)
প্ৰজাতি	ঃ শালগছৰ সৈতে বোহেৰা, অৰ্জুন, চিদা, হালডু

মূল্য ঃ এ পি এফ বি চিয়ে নিৰ্ধাৰণ কৰা অনুসৰি (প্ৰতি দুই বছৰত ২০ শতাংশ বৃদ্ধি)

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাৰ্যব্যৱস্থা
প্ৰথম বছৰ	পুনৰুজ্জীৱিতকৰণৰ বাবে উপযুক্ত ঠাই চিনাক্তকৰণ, প্ৰাকৃতিকভাৱে গছপুলি উৎপাদনৰ সম্ভাৱনীয়তা পৰীক্ষা, বতৰৰ প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ বা ইয়াৰ চাপ নিৰ্ধাৰণ। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত মাটিৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ। মাটি চহোৱা বা উপযুক্ত ধৰণে বিকশাই তোলা, ১০০০ টকা প্ৰতি হেক্টৰত।
দ্বিতীয় বছৰ	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ৪ মিঃ × ৫ মিঃ, ৫০০ গছপুলি/হেক্টৰ, এপ্ৰিল-জুন মাহ, জি পি এছৰ আধাৰত চিহ্নিতকৰণ
তৃতীয় বছৰ	এপ্ৰিল-জুনত খালী ঠাই পূৰণ; নিকোৱা আৰু অত্যাৱশ্যকীয় কাৰ্যব্যৱস্থা।
চতুৰ্থ বছৰ	অনুৰূপ পৰিচৰ্যা।
পঞ্চম বছৰ	অনুৰূপ পৰিচৰ্যা।
ষষ্ঠ বছৰ	অত্যাৱশ্যকীয় কাৰ্যব্যৱস্থা।
সপ্তম বছৰ	ঝুম খেতি আৰু অত্যাৱশ্যকীয় কাৰ্যব্যৱস্থা।
অষ্টম বছৰ	অনুৰূপ পৰিচৰ্যা।
নৱম বছৰ	অনুৰূপ পৰিচৰ্যা।
দশম বছৰ	অনুৰূপ পৰিচৰ্যা।

টেবুল- ১০ (গ) খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণৰ কাৰ্য আঁচনি— কাঠবিহীন বনজ উৎপাদন (এন টি এফ পি)

বৃক্ষৰোপণ আঁচনিৰ নাম	ঃ	এন টি এফ পি বৃক্ষৰোপণ
বৃক্ষৰোপণ সময়-কাল	ঃ	২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ (১০ বছৰ)
বৃক্ষৰোপণ এলেকা	ঃ	১০০ হেক্টৰ
বৃক্ষৰোপণৰ ব্যৱধান	ঃ	২ মিঃ X ২ মিঃ- ২৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত
গছপুলিৰ সংখ্যা	ঃ	২,৫০,০০০ (১,২৫,০০০ বছৰি)
বৃক্ষৰোপণৰ বাবে খণ্ড এলেকা	ঃ	২ টা (প্ৰতিটো ৫০ হেক্টৰ)
প্ৰজাতি	ঃ	আমলখি, শিলিখা, ভোমোৰা, বোহেৰা, আম, গুৱাভা, নিম, অৰ্জুন আদি।

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাৰ্যব্যৱস্থা
প্ৰথম বছৰ	পুনৰুজ্জীৱিতকৰণৰ বাবে উপযুক্ত ঠাই চিনাক্তকৰণ প্ৰাকৃতিকভাৱে গছপুলি উৎপাদনৰ সম্ভাৱনীয়তা পৰীক্ষা বতৰৰ প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ বা ইয়াৰ চাপ নিৰ্ধাৰণ ৫০ হেক্টৰৰ কম হ'ব নালাগিব। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত মাটিৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ ৪টা খণ্ডত মাটিকালি ভাগ কৰা, মাটি চহোৰা বা উপযুক্ত ধৰণে বিকশাই তোলা, উৎপাদনক্ষম কৰা, ১০০০ টকা/ হেক্টৰ। ৩ ডাল তাঁৰৰ কাঁইটীয়া বেৰ নিৰ্মাণ, ২৮০০ আৰ এম, ৫৬.৩৬ টকা/আৰ এম।
দ্বিতীয় বছৰ	খণ্ড এলেকাত বৃক্ষৰোপণ ২ মিঃ × ২ মিঃ ২,৫০০ গছপুলি প্ৰতি হেক্টৰত এপ্ৰিল-জুন মাহৰ সময়ত, জি পি এছত চিহ্নিতকৰণ
তৃতীয় বছৰ	অত্যাৱশ্যকীয় কাৰ্যব্যৱস্থা, নিকোৰা, খালী ঠাই পূৰণ কৰা।
চতুৰ্থ বছৰ	অত্যাৱশ্যকীয় কাৰ্যব্যৱস্থা, নিকোৰা, খালী ঠাই পূৰণ কৰা।
পঞ্চম বছৰ	অত্যাৱশ্যকীয় কাৰ্যব্যৱস্থা, নিকোৰা, খালী ঠাই পূৰণ কৰা।
ষষ্ঠ বছৰ	অত্যাৱশ্যকীয় কাৰ্যব্যৱস্থা, নিকোৰা, খালী ঠাই পূৰণ কৰা।
সপ্তম বছৰ আৰু ক্ৰমে	নিকোৰা, মৰা ঠাল-ঠেঙুলি চাফা কৰা, ফল সংগ্ৰহ কৰা ইত্যাদি।

৪.৫ গছপুলি প্ৰতিপালন আঁচনি (Nursery)

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে গছপুলি প্ৰতিপালন (Nursery) আঁচনি নিৰ্ভৰ কৰিছে নিম্নোক্ত ধৰণৰ নাৰ্ছাৰীৰ পৰা

(ক) জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ নাৰ্ছাৰী (বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীকে ধৰি) তলত সবিশেষ দিয়া হ'ল—

জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী সম্পৰ্কত তলৰ তালিকাত সবিশেষ দাঙি ধৰা হ'ল। ইয়াৰ লগত আছে জে এফ এম চিৰ সৈতে জড়িত বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীৰ তথ্য—

তালিকা নং- ১১ (ক) ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ নাৰ্চাৰীসমূহ

নাৰ্চাৰীৰ স্থান	প্ৰজাতি	প্ৰতিপালন বৰ্ষ	বীজ ৰোপণৰ সংখ্যা	মন্তব্য
গাঁৱৰ ভিতৰতে	গমাৰি, টিক, ঘোঁৰানিম, ভেলকৰ, জামু, অৰ্জুন, বোহেৰা, বাঁহ আদি	২০১৫-১৬	১,২৫,০০০	২০১৬-১৭ত প্ৰয়োজনীয় খালী ঠাইৰ বাবে গছপুলি দিব
		২০১৬-১৭	২৫,০০০	২০১৭-১৮ৰ প্ৰয়োজনীয় খালী ঠাইৰ বাবে
		২০১৭-১৮	২০,০০০	২০১৮-১৯ৰ প্ৰয়োজনীয় খালী ঠাইৰ বাবে
		২০১৮-১৯	১০,০০০	২০২০-২১ৰ বাবে
		২০২০-২১	৩২,০০০	গছ কটা ঠাইত বৃক্ষৰোপণ (প্ৰতি বছৰ এক চতুৰ্থাংশ এলেকা)

৪.৬ প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি— ১০ বছৰ

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ অধীনত গছপুলি প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি তলৰ তালিকাত দাঙি ধৰা হ'ল। সম্পূৰ্ণ ১০ বছৰৰ বাবে ইয়াক সামৰি লোৱা হৈছে—

(ক) খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ

তালিকা নং— ১২ (ক) ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিত খৰিৰ গছ ৰোপণ আৰু প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি

বছৰ	প্ৰতিপালন পৰিচৰ্যা
২০১৭-১৮ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ	খৰিৰ গছ ৰোপণৰ বাবে কাৰ্য আঁচনি অনুসৰি

(খ) শাল গছ- এ এন আৰ ঃ

তালিকা নং— ১২ (খ) ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিত শাল গছ- এ এন আৰ ৰোপণ আৰু প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি

বছৰ	প্ৰতিপালন পৰিচৰ্যা
প্ৰথমৰ পৰা দশম বছৰ	শাল গছ- এ এন আৰ ৰোপণৰ কাৰ্য আঁচনি, শালৰ সৈতে আন গছ

(গ) এন টি এফ পি/ঔষধি গছ

তালিকা নং— ১২ (গ) ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ঔষধি গছ বৃক্ষৰোপণ, প্ৰতিপালন ব্যৱস্থাপনা আঁচনি

বছৰ	প্ৰতিপালন পৰিচৰ্যা
প্ৰথমৰ পৰা সপ্তম বছৰ আৰু ক্ৰমে	খণ্ড খণ্ডকৈ কাঠবিহীন বনাঞ্চল উৎপাদনৰ আঁচনি

৫ ফলাফলৰ সম্ভাৱনা

এই উপ-খণ্ডটোত ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলে গ্ৰহণ কৰা বন সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাপনাৰ ফলত পাব পৰা লাভালাভ আৰু পাৰস্পৰিক ব্যৱহাৰিক স্বত্ব লাভৰ বাবে সহযোগিতা (বিতৰণ) ব্যৱস্থাপনা সম্পৰ্কে আলোচিত হৈছে—

৫.১ কাঠ আৰু ঘাঁহ-বন সন্দৰ্ভত ফলাফলৰ সম্ভাৱনা —

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিত ফলাফলৰ সম্ভাৱনা সম্পৰ্কত নিম্নোক্ত তালিকা প্ৰস্তুত কৰা হ'ল। বনাঞ্চল বিকাশ আঁচনিৰ অধীনত জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলে লোৱা বন সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাপনাৰ পৰা উল্লেখ কৰা ধৰণে সম্ভাৱিত ফলাফলৰ তালিকা—

তালিকা নং— ১৪ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলে বন সংৰক্ষণৰ বাবে লোৱা ব্যৱস্থাৱলীৰ সম্ভাৱিত ফলাফল—

সামগ্ৰী তালিকা	মাহ	বছৰ (উল্লিখিত)	পৰিমাণ
কাঠ খৰি	বছৰজুৰি	২০২০-২১	বছৰি ২ কুইণ্টল/পৰিয়াল
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	বছৰজুৰি	২০২৫-২৬	বছৰি ২-৩ ডাল/পৰিয়াল
অন্য সামগ্ৰী নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	বছৰজুৰি	২০২৫-২৬	বছৰি ৬-৭ ডাল/পৰিয়াল
বাঁহ	বছৰজুৰি	২০১৭-১৮	১০০ ডাল/পৰিয়াল
খুঁটা	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশু খাদ্য	—	—	—
এন টি এফ পি	জুন-জুলাই	২০২১-২২ ক্ৰমে	১ এম টি
মজুৰি	গছ ৰোপণ আৰু পৰিচৰ্যা	২০১৬-১৭ ক্ৰমে	—
খৰিৰ গছ পূৰ কৰা	১২০/হেক্টৰ বছৰি নৰেঃ-ডিচেঃ	২০২১ ক্ৰমে	—

৫.২ সহযোগিতা (বিতৰণ) ব্যৱস্থাপনা—

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ মাজত ফলাফল সহযোগিতা (বিতৰণ) ব্যৱস্থাপনাৰ ধৰণ উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা নং— ১৫ ঃ ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে ফলাফল সহযোগিতা ব্যৱস্থাপনা

প্ৰক্ৰিয়া	উৎপাদিত সামগ্ৰী
সমানভাৱে উপভোগ কৰিব লগা	এন টি এফ পি, শাল, খৰি (ৰাজহ)
সদস্যসকলে মুকলিভাৱে সংগ্ৰহ কৰিব (নিষেধাজ্ঞামৰ্মে)	খৰি
অন্যান্য প্ৰক্ৰিয়া	এন টি এফ পি সামগ্ৰীৰ প্ৰসংস্কৰণ

অতিৰিক্ত সূচীৰ তালিকা

অতিৰিক্ত অনুসূচী সংখ্যা	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা
১	**মানচিত্ৰ** এলেকাৰ মানচিত্ৰ গাঁৱৰ মানচিত্ৰ গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ গাঁৱৰ সম্পদৰাজিৰ মানচিত্ৰ	 ২৬ ২৭ ২৮ ২৯
২	**গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মাটিৰ মানচিত্ৰ (GIS)**	৩০
৩	**পি আৰ এ অনুশীলন**	
	সামাজিক তথ্য নিৰূপণ মানচিত্ৰ সম্পদৰ ক্ৰম তালিকা সময় নিৰ্ধাৰিত পৰ্যালোচনা ঋতু সম্পৰ্কীয় জীৱিকা ভেন চিত্ৰ চপাটি চিত্ৰ সম্পত্তিৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ আৰু ই পি এ	৩৩ ৩৪ ৩৪ ৩৫ ৩৮ ৩৯ ৪০
৪	**ফটো**	৪২-৪৩
৫	**জে এফ এম চি সদস্যৰ তালিকা**	৪৪
৬	সম্পূৰ্ণ তালিকা (প্ৰপত্ৰ-১ৰ পৰা ৪লৈ) তালিকা সংখ্যা ১-৩৭	 ৫৩-৬৩

অতিৰিক্ত অনুসূচী- ১

এলেকাৰ মানচিত্ৰ

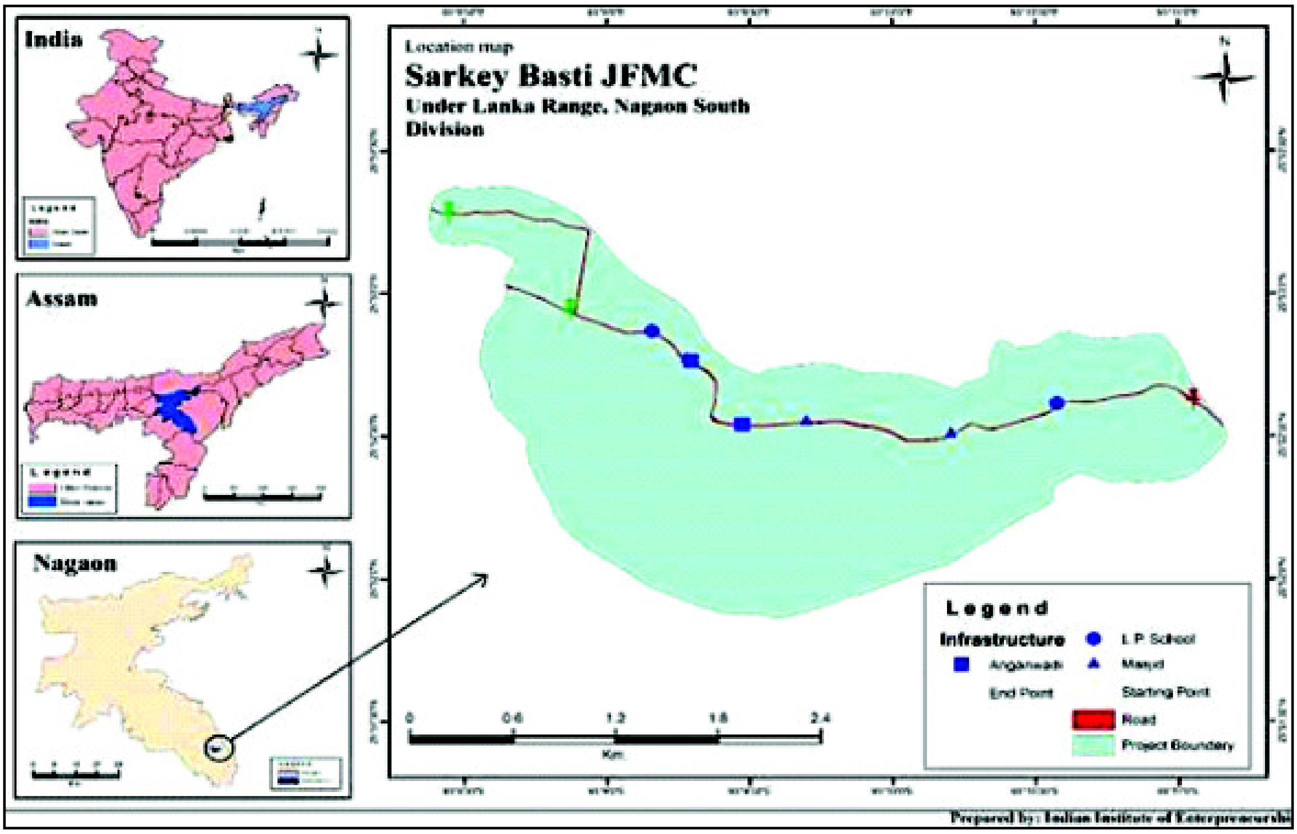

২. গাঁৱৰ মানচিত্ৰ

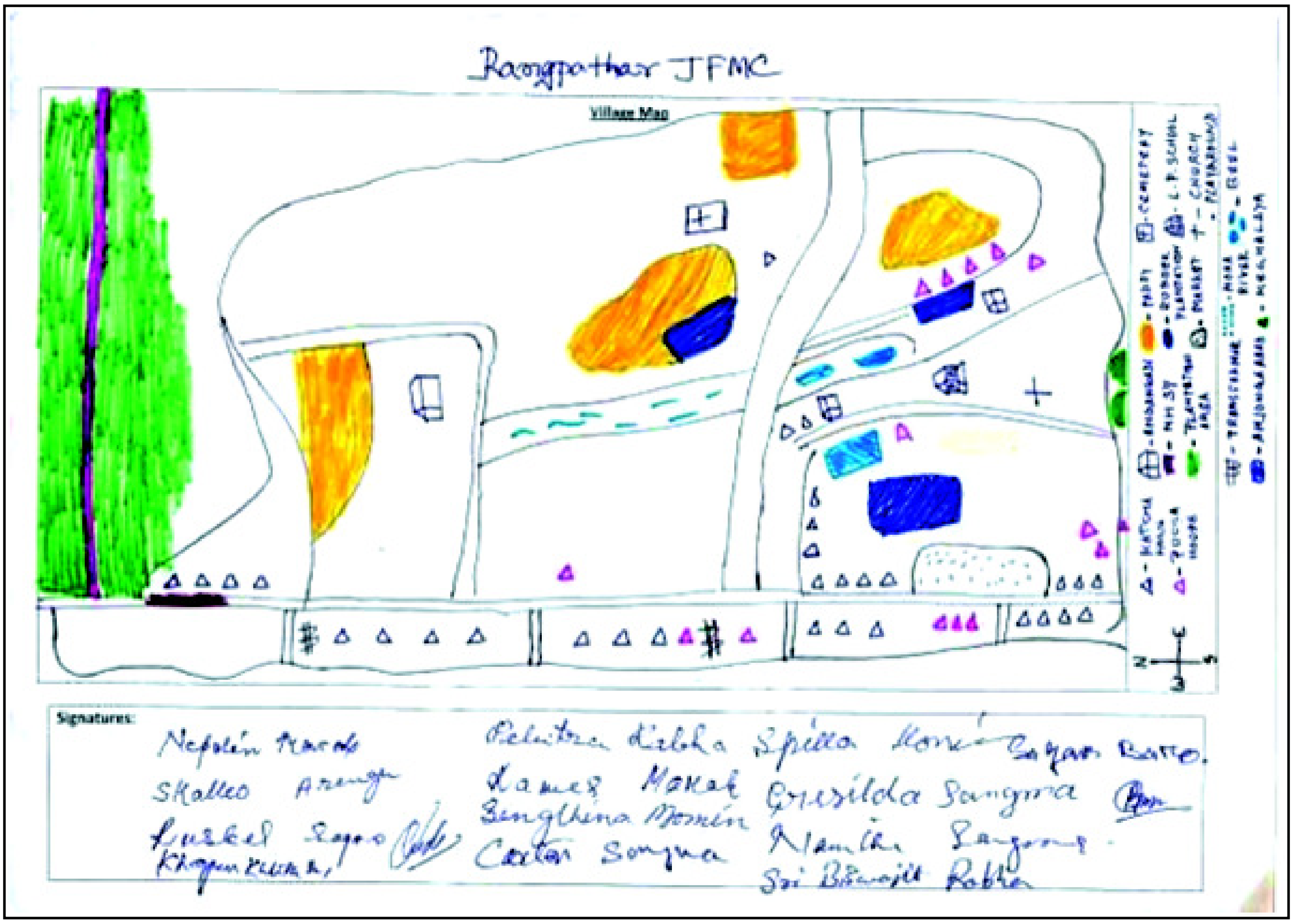

৩. সামাজিক মানচিত্র

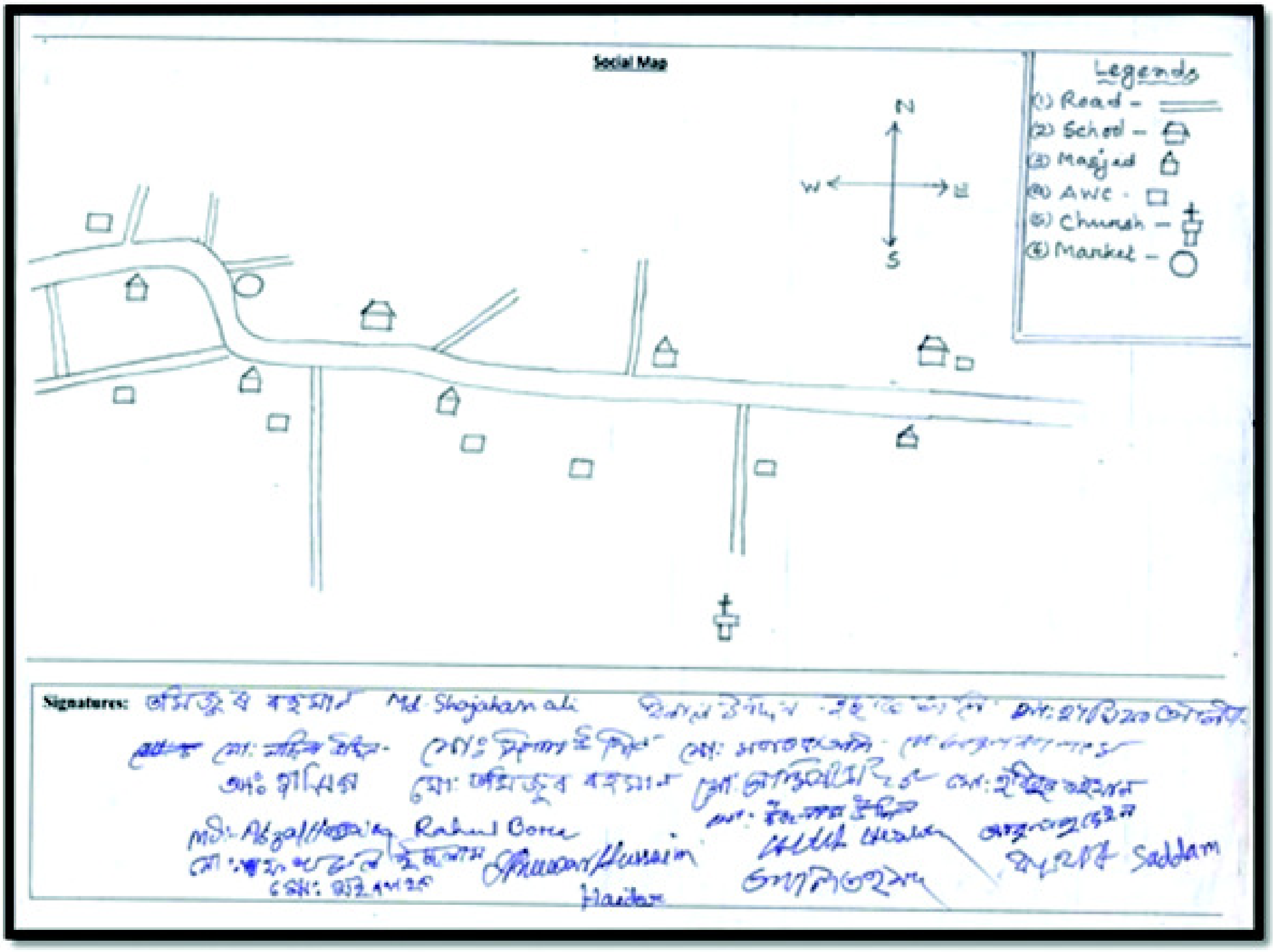
Social Map
N
W
E
S
Legends
(1) Road –
(2) School –
(3) Masjid
(4) AWC
(5) Church –
(6) Market –
Signatures:
Saddam

৪. সম্পদৰাজিৰ মানচিত্ৰ

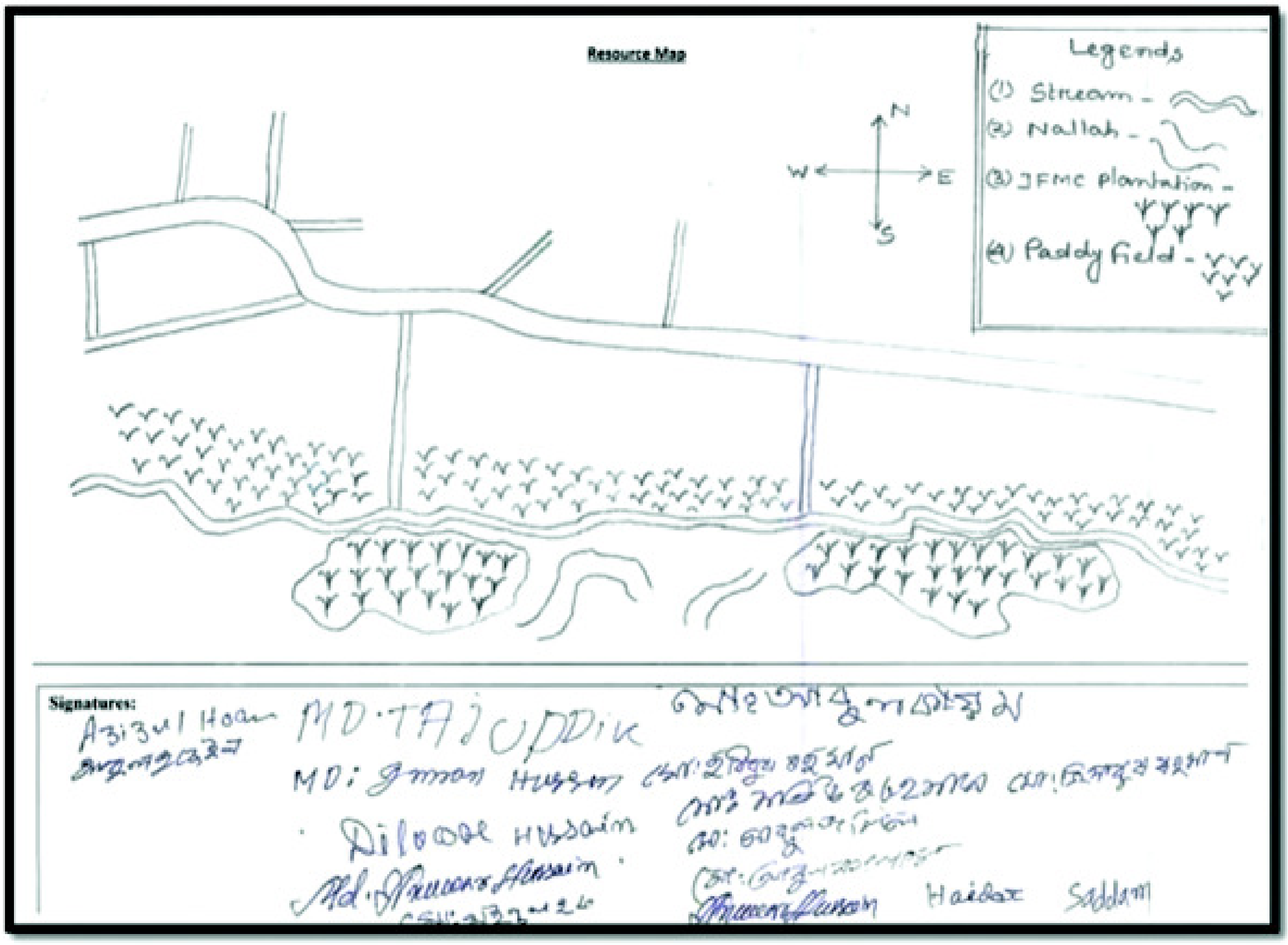

অতিৰিক্ত অনুসূচী- ২

জি আই এছৰ আধাৰত মাটি ব্যৱহাৰৰ মানচিত্ৰ

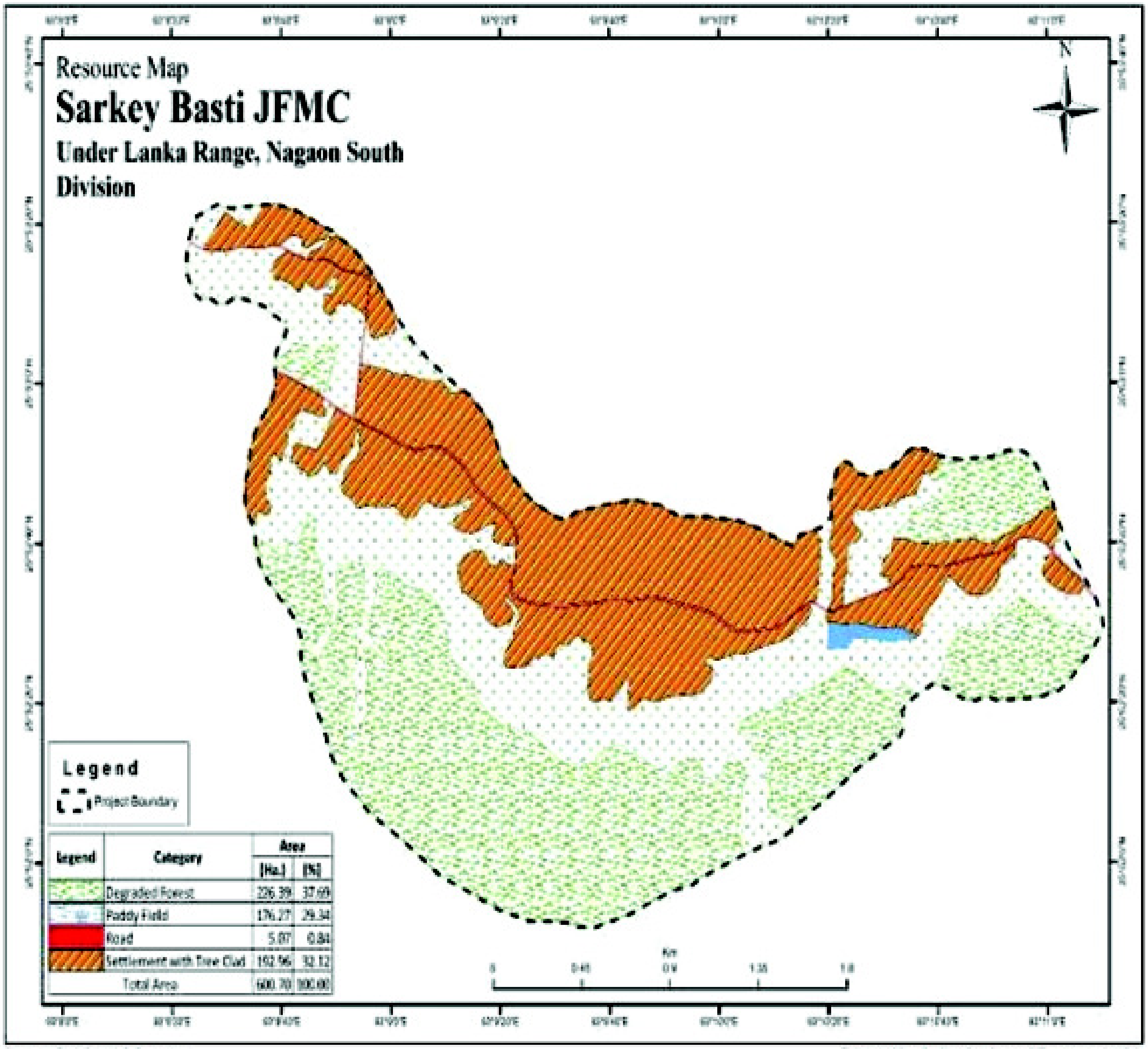

Source: Google earth Imagery

Prepared by: Indian Institute of Entrepreneurship

অতিৰিক্ত অনুসূচী- ৩

পি আৰ এ কাৰ্যব্যৱস্থা

অংশগ্ৰহণকাৰীসকলৰ মতামত গ্ৰহণ, অনুশীলনৰ স্থান আৰু সময়

জে এফ এম চিৰ নাম	ছাৰ্কেবস্তি
অংশগ্ৰহণকাৰীৰ সংখ্যা	৫০-৬০
সময়	১১ এ এম, ১০ এপ্ৰিল ২০১৭
স্থান	হাঁহ-কুকুৰাৰ ফাৰ্ম

তালিকা নং- ৩.১. ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চিৰ অধীনস্থ গাঁওখনৰ সবিশেষ তথ্য

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	আৱাস	জনসংখ্যা		
			মুঠ	পুৰুষ	মহিলা
১	ছাৰ্কেবস্তি	৩১৬	২২১২	১১৩৮	১০৭৪

পি আৰ এ অনুশীলনৰ বাবে বিভিন্ন পদ্ধতি ব্যৱহাৰ ঃ

(ক) সামাজিক মানচিত্ৰ

(খ) সম্পদৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

(গ) নিৰ্ধাৰিত সময়সূচীৰ পৰ্যালোচনা

(ঘ) ঋতু সংযোজিত কৰ্মৰাজিৰ পৰ্যালোচনা

৩.১ সামাজিক মানচিত্ৰ

সামাজিক মানচিত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে ছাৰ্থেবস্তি জে এফ এম চিৰ আৰ্থ-সামাজিক দিশসমূহৰ সম্পৰ্কত বাস্তৱ স্থিতিৰ পৰ্যালোচনাৰ বাবে। ইয়াত আৱাসীসকলৰ ভূমিস্বত্বৰ ধৰণ, স্থানীয় বিদ্যালয়ৰ সংখ্যা, সামাজিক আন্তঃগাঁথনি আৰু আৱাসীসকলৰ ধৰ্মীয় বিশ্বাস আদি সামৰি লোৱা হৈছে। গাঁওখনৰ সমুদায় প্ৰেক্ষাগৃহত আয়োজন কৰা পি আৰ এ অনুশীলন প্ৰক্ৰিয়াত গাঁওখনৰ সকলো আৱাসীয়ে অংশগ্ৰহণ কৰে। অংশগ্ৰহণকাৰী সদস্যসকলে এই পি আৰ এ প্ৰক্ৰিয়াত উৎসাহজনকভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰা দেখা যায়।

সামাজিক আৰু সম্পদৰাজিৰ মানচিত্ৰ প্ৰস্তুতকৰণৰ বাবে গাঁওখনৰ সামগ্ৰিক দিশ সামৰি লোৱাত গাঁওবাসীৰ সহায় লোৱা হয়। প্ৰথমে গাঁওবাসীক গাঁৱৰ মূল পথসমূহ অংকন কৰিবলৈ দিয়াৰ পাছত জে এফ এম চিৰ সীমা আৰু পাছত তেওঁলোকৰ আৱাসগৃহ তথা গুৰুত্বপূৰ্ণ সামাজিক স্থান, চৰকাৰী কাৰ্যালয় আদি পি আৰ এ টীমৰ সদস্যৰ সহযোগত চিহ্নিত কৰিবলৈ দিয়া হয়। এজনে আগবাঢ়ি আহি এইক্ষেত্ৰত আগভাগ লয়। এই মানচিত্ৰ প্ৰস্তুতকৰণত গাঁওবাসীয়ে স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে সহযোগ কৰে। সকলো গাঁওবাসীয়ে মানচিত্ৰত দেখুওৱা নিজৰ নিজৰ আৱাসসমূহ চিনাক্ত কৰিবলৈ সক্ষম হয়। মানচিত্ৰ প্ৰস্তুত কৰাৰ পাছত ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নকাৰী দলটোৱে আৱাসসমূহৰ বিতং তথ্য, যেনে— সম্পূৰ্ণ পকী ঘৰ, আধা কেঁচা-আধা পকী, ইন্দিৰা আৱাস যোজনাৰ ঘৰ আৰু সম্পূৰ্ণ কেঁচা ঘৰৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰে।

তালিকা নং ৩.২ গাঁৱৰ সবিশেষ তথ্য

সামাজিক তথ্য	মুঠ জনসংখ্যা	২২১২
	পুৰুষ	১১৩৮
	মহিলা	১০৭৪
	মুঠ আৱাস	৩১৬
	কেঁচা ঘৰ	১৯৫
	আধা পকী ঘৰ	১৫
	পকী ঘৰ	৩০
উল্লেখনীয় স্থান	দলং	০
	জান	১
	অংগনৱাৰী বিদ্যালয়	১
	খেল পথাৰ বনাম চৰণীয়া পথাৰ	১

সামাজিক মানচিত্ৰত প্ৰাপ্তি

- অংশগ্ৰহণকাৰীসকলে সামাজিক মানচিত্ৰত গাঁওখনৰ ৩১৬টা আৱাস চিনাক্ত কৰিছে। যাৰ ভিতৰৰত ২৭২টা কেঁচা ঘৰ। গাঁওখনত কেৱল ২৬টা আধা পকী আৰু ২০টা পকী আৱাস আছে। ইয়াৰ পৰা স্পষ্ট হৈছে যে গাঁও এলেকাটোক চৰকাৰী আঁচনিয়ে সামৰি ল'ব পৰা নাই।
- গাঁওখনত উচ্চ শিক্ষা পৰ্যায়ৰ ব্যৱস্থা সন্তোষজনক নহয়, কিয়নো গাঁওখনত এখন মাত্ৰ প্ৰাথমিক স্কুল, এখন মাধ্যমিক স্কুল, এখন মাদ্ৰাছা, পাঁচটা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰহে আছে।
- আনহাতে গাঁওখনত অন্যান্য গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান, যেনে— প্ৰেক্ষাগৃহ, ৰাজহুৱা স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ আদি নাই।
- গাঁওখনত বিদ্যুতৰ সা-সুবিধা তেনেই সীমিত। মুঠ আৱাস ৩১৬টাৰ ভিতৰত কেৱল ১৯৮টা পৰিয়ালেহে বিদ্যুতৰ সুবিধা লাভ কৰিছে।
- গাঁওখনত পানীৰ মূল উৎস হৈছে কুঁৱা আৰু দমকল। গাঁওবাসীয়ে দৈনন্দিন কাম-কাজৰ বাবে এই পানী ব্যৱহাৰ কৰে। গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়টো হ'ল পানীৰ গুণমান উপযুক্ত নহয় বাবে গাঁওবাসীয়ে খোৱাপানীৰ সমস্যাত ভোগে।
- জে এম এম চি এলেকাৰ জনসমূদায়টো মুছলমান সম্প্ৰদায়ৰ আৰু সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ।

ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ পৰা শিক্ষা

- গাঁওখনৰ সৈতে মূল সংযোগী পথ ৩১নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ ১২ কিঃ মিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত। গাঁওখনক ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথেৰে সংযোগ কৰা পথছোৱা গাড়ী চলাচল কৰিব পৰা কেঁচা পথ।
- ছাৰ্কেবস্তি গাঁৱৰ ৬৫ শতাংশ লোকৰ আৱাসত বিদ্যুৎ সংযোগ আছে যদিও বিদ্যুৎ যোগান তেনেই সীমিত (৫ ঘণ্টাকৈও কম প্ৰতি দিনত)।
- গাঁওখনত এল পি জিৰ সংযোগ নাই। গাঁওবাসীয়ে ৰন্ধন আদি কাৰ্যৰ বাবে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। বন ধ্বংসৰ এই বিষয়টো লৈ বন বিভাগ উদ্বিগ্ন।
- জে এফ এম চি এলেকাটোৰ পৰা এক কিঃ মিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত কেন্দ্ৰীয় বজাৰত এটা ডাকঘৰৰ সৈতে প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰটো আছে। যিহেতু গঁওখনত ৰাজহুৱা যাতাযাত ব্যৱস্থা নাই, সেয়ে গঁওবাসীয়ে প্ৰাথমিক সা-সুবিধাৰ বাবে খোজ কাঢ়ি অথবা চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।
- জে এফ এন চি এলেকাত এটা গিৰ্জা আছে।
- অঞ্চলটোত এখন চৰণীয়া পথাৰ আছে, যিটো গাঁওবাসীয়ে পশুপালনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰে। এই পথাৰ ছয় মাহৰ বাবেহে উপলব্ধ।

৩.২ সম্পদশালীৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

সম্পদশালী বা অৱস্থাৱান ব্যক্তি বা পৰিয়ালৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণৰ বিষয়টো সমুদায়ৰ সদস্যসকলক আৱৰি লোৱা হৈছে আৰু জনসমুদায়টোৰ আৰ্থিক অৱস্থাৰ বিভিন্ন দিশ পৰ্যালোচনা কৰা হৈছে। এই কাৰ্যব্যৱস্থাই স্থানীয় লোকৰ সংশ্লিষ্ট সংজ্ঞা তথা প্ৰকল্প আঁচনিৰ পৰা লাভান্বিত হোৱা লোকৰ আৰ্থ-সামাজিক শ্ৰেণীৰ বিশ্লেষণত সহায় কৰিছে আৰু ই লোকসকলৰ অৰ্থনৈতিক স্থিতি নিৰূপণ কৰিছে। তলত উল্লেখ কৰা বৈশিষ্ট্যসমূহৰ সহায়ত লোকসকলৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থাৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ কৰা হয়।

(ক) বৃত্তি অথবা জীৱিকা

(খ) মাটিৰ স্বত্বাধিকাৰ

(গ) আৱাসীয় ঘৰৰ ধৰণ

(ঘ) সম্পদৰ মালিকী স্বত্ব

গাঁওখনৰ প্ৰায় ৫৫ শতাংশ লোক দুখীয়া শ্ৰেণীৰ। প্ৰায় ২৭ শতাংশ লোক মধ্যম স্তৰৰ হিচাপে চিহ্নিত হৈছে। আনহাতে ১৮ শতাংশ লোক ধনিক শ্ৰেণীৰ। দুখীয়া লোকসকল দিন মজুৰি কৰি জীৱন নিৰ্বাহ কৰে। তেওঁলোকৰ মাজত ভূমিহীন আৰু মধ্যমীয়া শ্ৰেণীৰ লোকো আছে।

চিত্ৰ ঃ ৩.১ ঃ সম্পদশালীৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ

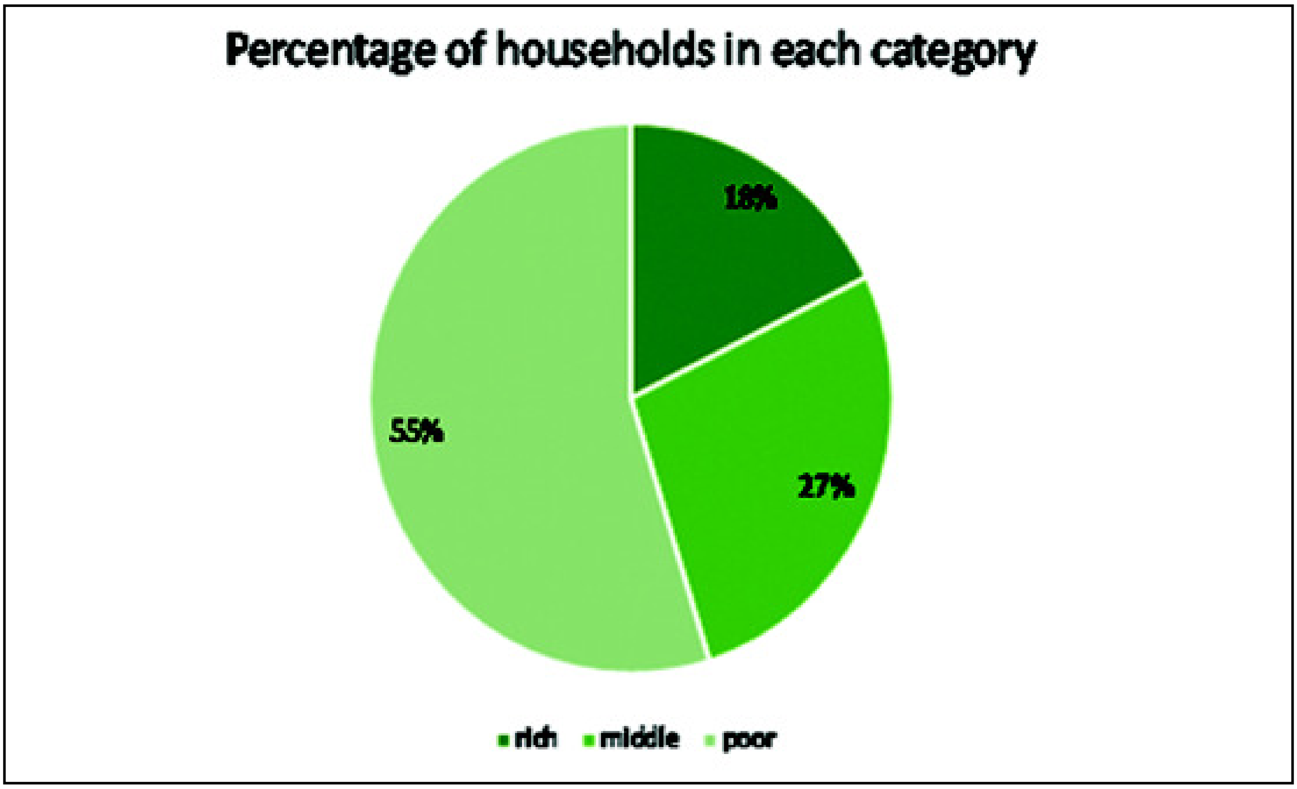

৩.৩ নিৰ্ধাৰিত সময়সূচীৰ পৰ্যালোচনা

গাঁওখনৰ বিগত সময়ত গুৰুত্বপূৰ্ণ তথা কোনো ঐতিহাসিক ঘটনাৱলীৰ তথ্য পৰ্যালোচনাৰ বাবে এই সমীক্ষা চলোৱা হয়। সমীক্ষকৰ দলটোৱে গাঁওখনৰ মুৰব্বী, বয়োজ্যেষ্ঠ নাগৰিক আৰু কিছুমান যুৱকৰ সৈতে আলোচনা কৰি সেই সময়ৰ পৰিস্থিতি আৰু ঘটনাক্ৰমৰ সৈতে কেনেদৰে কাৰ্যব্যৱস্থা হাতত লৈছিল তথা সেই ঘটনাক্ৰমৰ পৰা তেওঁলোকৰ জীৱনত কি কি প্ৰভাৱ পৰিছিল লগতে গাঁওখনৰ বিকাশত কি অগ্ৰগতি লাভ কৰিলে, তাৰ পৰ্যালোচনা কৰে। আমাৰ এই পৰ্যালোচনাই নিম্নোক্ত তালিকাৰ বিশ্লেষণ কৰিছে।

তালিকা নং ৩.৩ সময়সূচীৰ পৰ্যালোচনা

বছৰ	ঘটনাক্ৰম	প্ৰকৃতি/ধৰণ
১৯৬৭	কাছাৰ জিলাৰ পৰা প্ৰব্ৰজন	প্ৰব্ৰজন
১৯৬৮	প্ৰথম মছজিদ নিৰ্মাণ	গঠনমূলক
১৯৭৮	তীব্ৰ খৰাং পৰিস্থিতি	ধ্বংসাত্মক
১৯৮৩	প্ৰথম অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ স্থাপন	গঠনমূলক
১৯৯২	গাঁওখনত মেলেৰিয়া ৰোগ হৈছিল, য'ত বহুসংখ্যক লোক মৃত্যুমুখত পৰিছিল	ধ্বংসাত্মক
১৯৯২	গাঁওখনৰ প্ৰথম স্নাতক ডিগ্ৰীধাৰী উবাইদুৰ ৰহমান	সফলতা
২০০২	কাৰ্বি জনগোষ্ঠী আৰু গাঁওবাসীৰ মাজত সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষ	ধ্বংসাত্মক
২০০৫-০৬	হালধি বজাৰ প্ৰথম আৰম্ভ	গঠনমূলক
২০১১	জে এফ এম চি স্থাপন হৈছিল	গঠনমূলক

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

৩.৪ ঋতু সম্বন্ধীয় জীৱিকা প্ৰণালীৰ আৰ্হি প্ৰস্তুত

গাঁওখনৰ স্থানীয় লোকে ঋতু সম্পৰ্কীয় জীৱিকা সন্দৰ্ভত যুগুতাই উলিওৱা তথ্যসমূহৰ পৰা সমুদায়টোৰ ঋতুভিত্তিক জীৱিকা আৰু সময়কালৰ প্ৰকৃত তথ্য আৰু ইয়াৰ লগত জড়িত স্পৰ্শকাতৰ বিষয়সমূহ সংগ্ৰহত সহায় কৰিছে। এইক্ষেত্ৰত সমূহীয়া আলোচনাত তথ্যৰ পুনৰীক্ষণত সহায় কৰিছে। এই ঋতুভিত্তিক কৰ্মৰাজি বাস্তৱ পৰিস্থিতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি গাঁওবাসীয়ে নিজৰ আৰ্থ-সামাজিক উন্নয়নৰ অগ্ৰাধিকাৰেৰে জীৱিকাৰ পাতনি মেলিছিল। অৱশ্যে ঋতু কালৰ পৰিৱৰ্তন সম্পৰ্কত সাধাৰণ গ্ৰাফ তালিকা প্ৰস্তুত কৰিব পৰা যায়। ঋতু কালৰ গোটেই পৰিক্ৰমাটোক বছৰটোৰ বিভিন্ন পৰিস্থিতিৰ পৰ্যালোচনাৰ বাবে এখন কেলেণ্ডাৰতো সামৰি ল'ব পৰা যায়। ঋতু কালৰ বিভিন্ন পাৰ্থক্যসমূহৰ ভিতৰত— বৰষুণৰ পৰিমাণ, কৃষি উৎপাদনৰ স্থিতি, শ্ৰমিকৰ চাহিদা, মজুৰিপ্ৰাপ্ত শ্ৰমিকৰ উপলব্ধতা, শ্ৰমিকৰ প্ৰব্ৰজন ঘটা, ৰোগৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ ঘটা, ব্যয়ৰ পৰিমাণ ইত্যাদি সামৰি ল'ব পৰা যায়। একেদৰে গাঁওখনৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰ্থ-সামাজিক-সাংস্কৃতিক সময় যেনে— উৎসৱ আদিও ৰেখাচিত্ৰত অংকন কৰিব পৰা যায়।

ঋতুজনিত এই আৰ্হিত ঘাইকৈ বিভিন্ন কৃষিজাত বৈশিষ্ট্যক সামৰি লোৱা হয়। এই আৰ্হি প্ৰস্তুতৰ সময়ত আমি বিভিন্ন কৃষিকৰ্ম আৰু মূলতঃ তিনিটা কৃষিজাত কৰ্মৰ সময়ক সামৰি লৈছোঁ। যাৰ ভিতৰত বছৰটোৰ বিভিন্ন খেতিৰ বীজ ৰোপণ, কটা সময় আৰু ফচল চপোৱা সময়ক সামৰি লোৱা হয়। এই ঋতুজনিত আৰ্হিৰ পৰা দেখা গৈছে যে গাঁওখনত মূলতঃ খেতি হিচাপে ৰবৰ, ধান আদি অন্যতম। সমীক্ষাৰ পৰা এইটোও স্পষ্ট হৈছে যে জে এফ এম চিৰ অধীনত জীৱিকাৰ অন্যান্য প্ৰধান বিকল্পসমূহৰ ভিতৰত পশুধন পালন (ছাগলী আৰু হাঁহ-কুকুৰা), দোকান, বয়ন, দিন মজুৰি, মিস্ত্ৰী, ইলেক্ট্ৰিচিয়ান, ট্ৰেইলৰিং আদি এই আৰ্হিত দেখুওৱা হৈছে যদিও ই ঋতুজনিত প্ৰকৃতিৰ নহয়। দেখা গৈছে যে গাঁৱৰ একংশ লোকে পূৰ্বোত্তৰ ৰাজ্যৰ বাহিৰলৈ গৈ কল-কাৰখানা আদিত অস্থায়ী কৰ্মী হিচাপে কৰ্মৰত হৈছে।

তালিকা নং ৩.২ বতৰ ভিত্তিক আৰু জীৱিকাৰ মানচিত্ৰ

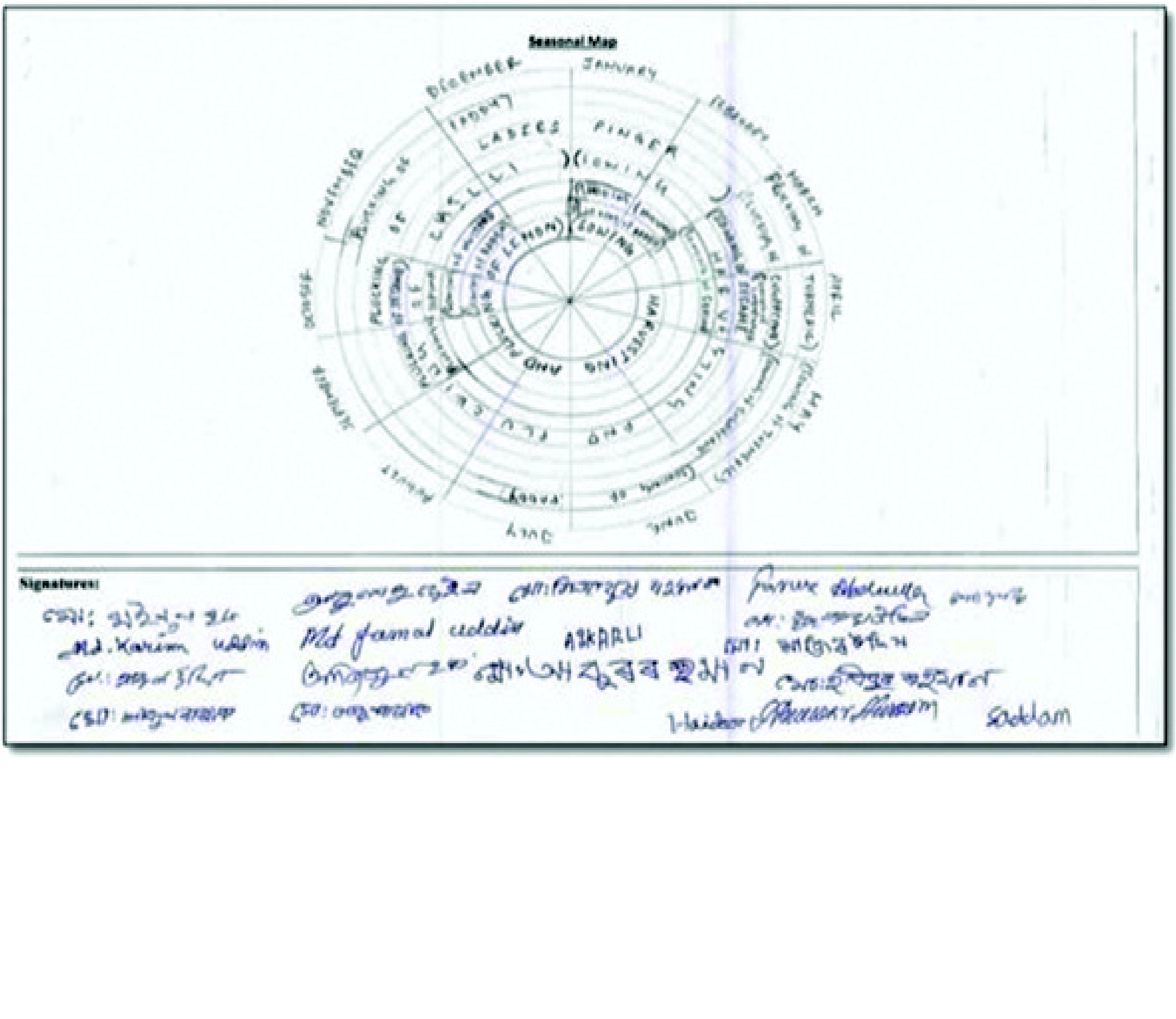

তালিকা নং ৩.৪ ঋতুজনিত খেতিৰ (কৰ্মৰাজি) ধৰণ

<table>
<tr><th>শ্ৰেণী</th><th colspan="4">কৰ্মৰাজিৰ সময়</th></tr>
<tr><td rowspan="12">কৃষিকৰ্ম</td><td></td><td>বীজ ৰোপণ</td><td>ফচল</td><td>শস্য চপোৱা</td></tr>
<tr><td>হালধি</td><td>মে’</td><td></td><td>মাৰ্চ-এপ্ৰিল</td></tr>
<tr><td>ধান খেতি</td><td>জুন-জুলাই</td><td></td><td>নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰ</td></tr>
<tr><td>কুঁহিয়াৰ</td><td>মে’</td><td></td><td>মাৰ্চ-এপ্ৰিল</td></tr>
<tr><td>বাঁহ</td><td>এপ্ৰিল</td><td colspan="2">বছৰজুৰি</td></tr>
<tr><td>ভেণ্ডি</td><td>এপ্ৰিল</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>জলকীয়া</td><td colspan="3">বছৰজুৰি</td></tr>
<tr><td>বন্ধাকবি</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ফুলকবি</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>বিন</td><td>মাৰ্চ-এপ্ৰিল</td><td></td><td>ছেপ্টেম্বৰ-অক্টোবৰ</td></tr>
<tr><td>সৰিয়হ</td><td>অক্টোবৰ-নৱেম্বৰ</td><td></td><td>জানুৱাৰী-ফেব্ৰুৱাৰী</td></tr>
<tr><td>মূলা</td><td>অক্টোবৰ-নৱেম্বৰ</td><td></td><td>জানুৱাৰী-ফেব্ৰুৱাৰী</td></tr>
<tr><td rowspan="6">অনা-কৃষিকৰ্ম</td><td>বয়ন</td><td colspan="3" rowspan="6">গোটেই বছৰজুৰি</td></tr>
<tr><td>পশুপালন</td></tr>
<tr><td>দিন মজুৰি</td></tr>
<tr><td>দোকানী</td></tr>
<tr><td>ৰাজমিস্ত্ৰী</td></tr>
<tr><td>চিলাই কাম</td></tr>
</table>

শিক্ষা ঃ

ঃ উদ্যান শস্যৰ ভিতৰত গাঁওখনত মূলতঃ আম, কঁঠাল আদি পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ হয়। অৱশ্যে গাঁওবাসীয়ে ইয়াক বজাৰত উপযুক্ত ধৰণে বিক্ৰী নকৰে যদিও এই সামগ্ৰীসমূহৰ বজাৰ চাহিদা আছে। এই সামগ্ৰীসমূহৰ প্ৰসংস্কৰণ বা সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাই গাঁওবাসীক অতিৰিক্ত আয় দিব পাৰে। যিয়ে গাঁওবাসীৰ জীৱন ধাৰণৰ মান উন্নীত কৰিব।

ঃ সমীক্ষা এলেকাত পশুপালনৰ বিষয়টো জীৱিকাৰ অন্যতম উৎস যদিও ই বিভিন্ন সমস্যাৰে ভাৰাক্ৰান্ত। আলোচনা কালত প্ৰকাশ পোৱা মতে— গাঁওবাসীয়ে চৰকাৰী বিভাগৰ পৰা সহায়ৰ অভাৱ, ৰোগ, পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰৰ অভাৱ, কাৰিকৰী জ্ঞানৰ অভাৱ, পশুখাদ্যৰ অভাৱ আদি অন্যতম।

ঃ জে এফ এম চি এলেকাত প্ৰশিক্ষিত অথবা দক্ষ উৎস তেনেই সীমিত।

৩.৩ ভেন চিত্র

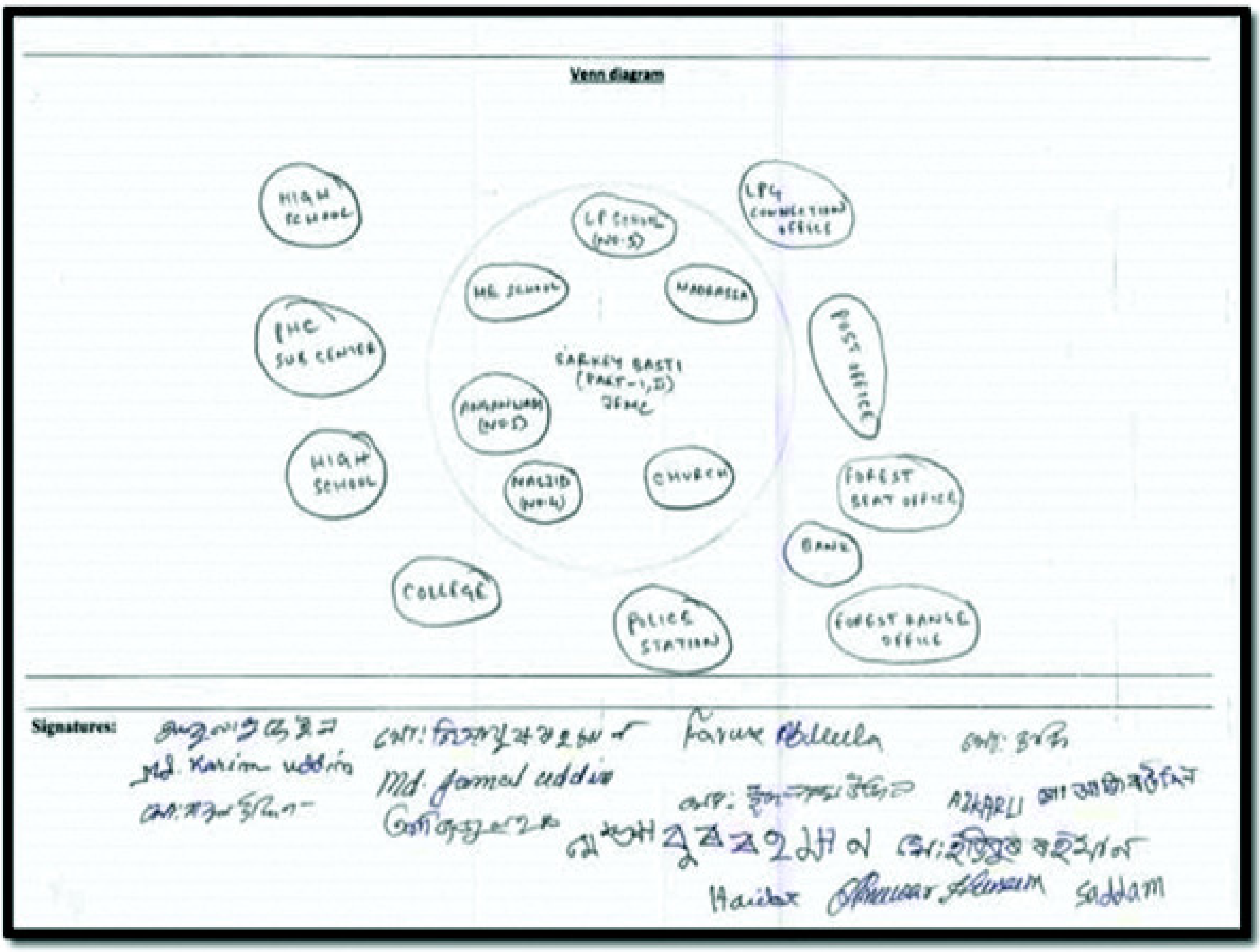
Venn diagram
HIGH SCHOOL
LP SCHOOL (NO-5)
LPG CONNECTION OFFICE
ME SCHOOL
MADRASSA
PHC SUB CENTER
POST OFFICE
SARKEY BASTI (PART-I,II)
CHURCH
FOREST BEAT OFFICE
BANK
COLLEGE
POLICE STATION
FOREST RANGE OFFICE
Signatures:
Md. Karim uddin
Md. Jamal uddin
Saddam

৩.৪ চপাটি চিত্র

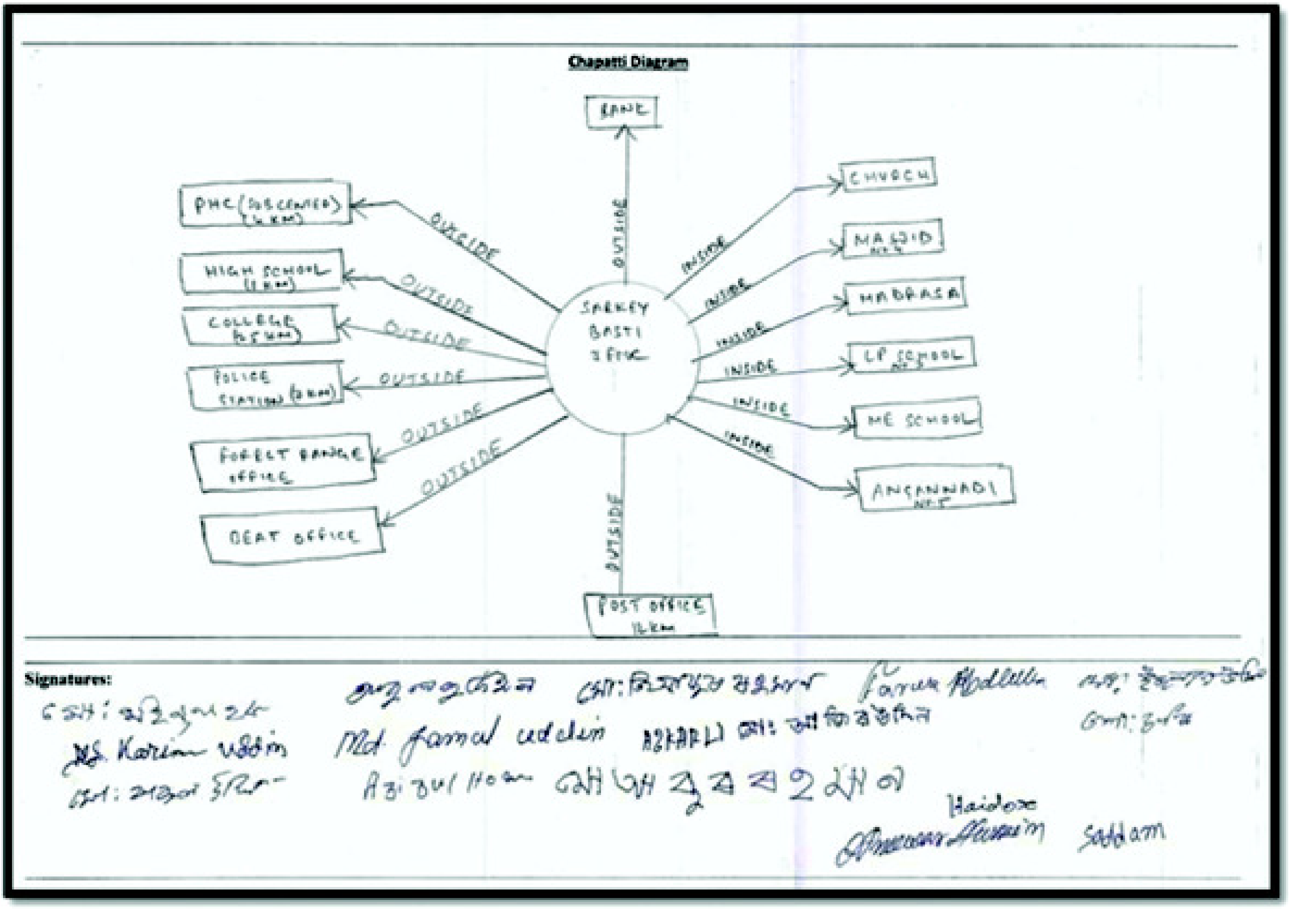
Chapatti Diagram
BANK
OUTSIDE
PHC (SUBCENTER)
HIGH SCHOOL
COLLEGE
POLICE STATION
FOREST RANGE OFFICE
BEAT OFFICE
SARKEY BASTI
CHURCH
MASJID
MADRASA
LP SCHOOL
ME SCHOOL
ANGANWADI
INSIDE
POST OFFICE
Signatures:

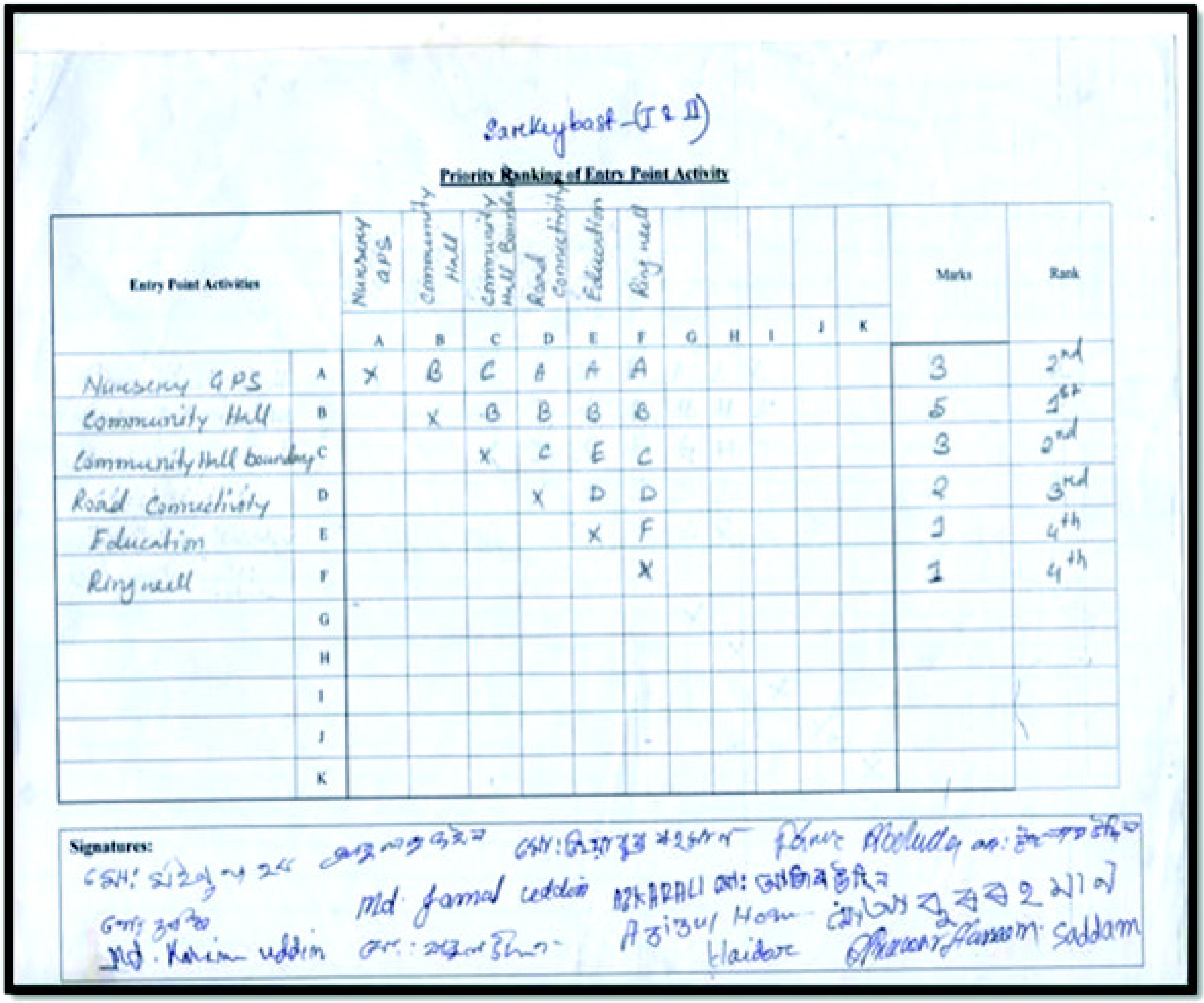

Sarkeybasti-(I & II)

Priority Ranking of Entry Point Activity

Entry Point Activities		Nursery GPS (A)	Community Hall (B)	Community Hall Boundary (C)	Road Connectivity (D)	Education (E)	Ring well (F)	G	H	I	J	K	Marks	Rank
Nursery GPS	A	X	B	C	A	A	A						3	2nd
Community Hall	B		X	B	B	B	B						5	1st
Community Hall boundary	C			X	C	E	C						3	2nd
Road Connectivity	D				X	D	D						2	3rd
Education	E					X	F						1	4th
Ring well	F						X						1	4th
	G													
	H													
	I													
	J													
	K													

Signatures: Md. Jamal uddin, Md. Karim uddin, Haidar, Saddam

অগ্ৰাধিকাৰ শ্ৰেণীবদ্ধকৰণ— সম্ভাব্য জীৱিকা

Priority Ranking of Livelihood Activities

Livelihood Activities		Weaving A	Eri Silk Spinning B	Livestock rearing C	Handloom D	Driving E	Tailoring F	Cane & Bamboo G	Carpentry H	~~Masonry~~ I	Marks	Rank
Weaving	A	X	A	C	A	A	F	A	A		5	1
Eri Silk Spinning	B		X	B	D	B	F	B	B		3	4
Livestock rearing	C			X	D	C	F	C	C		3	5
Handloom	D				X	D	F	D	D		3	3
Driving	E					X						
Tailoring	F						X	F	F		2	2
Cane & Bamboo	G											
Carpentry	H											
Masonry	I											

Signatures

1. Bhagabati Rabha
2. Romesh Rabha
3. [illegible]
4. [illegible] Rabha
5. Sukumar Rabha
6. Rathin Rabha
7. [illegible]
8. Kabyom ch. Rabha
9. Pradip Baruah
10. [illegible]
11. Atleep Kr Rabha
12. Trishna Rabha
13. Ramoy Ch Rabha
16. Geeta Rabha

ফটো

ছাৰ্কেবস্তি জে এফ এম চি (I, II)ত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত লোৱা কেইখনমান ফটো

অতিৰিক্ত সূচী- ৫

জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ তালিকা

NAME OF THE EXECUTIVE MEMBERS OF SARKEYBASTI JFMC

Under Lanka Range, Nagaon South Division, Hojai (Assam)

Sl. No.	Name	Father's/Husband's Name	Gender	Age	Designation	Education Qualification	Contact No	Remarks
1	Afjal Hussain	Motiur Rohman	M	35	President	HSLC	8811886934	
2	Laila Begum	Habibur Rahman	F	46	V. President			
3	Rahul Bora		M	45	M. Secretary	MA	9957063328	
4	Nijam Uddin	Monojir Ali	M	34	Tresserer	V	8471996863	
5	Anwar Hussain	Lutfor Rahman	M	32	Member	X		
6	Jiabur Rahman	Said Ali	M	42	Member			
7	Abdul Rajak	A. Khalik	M	34	Member			
8	Abdul Lotif	Hobib Ali	M	58	Member			
9	Mohibur Rahman	Sokot Ali	M	40	Member			
10	Bilal Uddin	Mijajur Rahman	M	35	Member			
11	Amir Uddin	Tafajul Ali	M	36	Member			
12	Abida Begum	Abul Hussain	F	27	Member			
13	Alasun Nessa	A. Mojid	F	46	Member			
14	Abdur Rahman	A. Mannan	M	38	Member			
15	Imran Hussain	A. Hakim	M	23	Member			
16	Anuwara Begum	Monul Hoque	F	36	Member			
17	Minara Begum	Ainul Hoque	F	31	Member			

Treasurer
Sarkey Basti J.F.M.C.
Signatur of Treasurer

President
Sarkey Basti J.F.M.C.
Signature of President

Member Secretary
Sarkey Basti J.F.M.C.
Signature of Member Secretary

অতিৰিক্ত সূচী— ৬ (ৰেকৰ্ড- ১)

তালিকা নং- ১ ঃ গাঁৱৰ মূল তথ্য

তালিকা নং- ১ ঃ জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

ক্ৰমিক নং	জে এফ এম চিৰ নাম	প্ৰতিষ্ঠা বৰ্ষ	কাৰ্যবাহী কমিটিৰ সদস্য সংখ্যা	সভাপতিৰ নাম	সম্পাদকৰ নাম	টি ডি এৰ বিত্তীয় স্থিতি	বৰঙণি প্ৰতি পৰিয়াল/প্ৰতি ব্যক্তি	সামাজিক বেংক ব্যৱহাৰ হৈছে/নাই	বিশেষ প্ৰাপ্তিৰ ওপৰত মন্তব্য	আৰ এফ আৰ সফলতা- শ্ৰেণী বিভাজন (%)
১	ছাৰ্কেবস্তি	২০১১	১৭, পুৰুষ- ১২, মহিলা-৫	আফজল হুছেইন	ৰাহুল বৰা	—	—	হৈছে	—	—

উৎস- ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা নং- ২ ঃ জনসংখ্যাৰ তথ্য

তালিকা নং- ২ ঃ প্ৰকল্প গাঁৱত জনবিন্যাসৰ স্থিতি

গাঁৱৰ নাম	আৱাসৰ সংখ্যা	জনসংখ্য			লিংগৰ অনুপাত	গড় আৱাসী
		মুঠ	পুৰুষ	মহিলা		
ছাৰ্কেবস্তি	৩১৬	২২১২	১১৩৮	১০৭৪		৭

উৎস- ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা নং- ২.১

আৱাসৰ সংখ্যা	সম্প্ৰদায়	জাতি	ধৰ্ম
৩১৬	অসমীয়া	সাধাৰণ	ইছলাম

তালিকা- ৩ ঃ ভূমি স্বত্বাধিকাৰীৰ তথ্যৰ ভিত্তিত গাঁৱৰ কৃষকৰ শ্ৰেণী বিভক্তিকৰণ

তালিকা- ৩ ঃ ভূমি স্বত্বাধিকাৰীৰ তথ্যৰ ভিত্তিত গাঁৱৰ কৃষকৰ শ্ৰেণী বিভক্তিকৰণ

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	ভূমি স্বত্বাধিকাৰ হিচাপত কৃষকৰ বৰ্ণনা				
		বহল পৰিসৰৰ খেতিয়ক > ১০ হেক্টৰ	ক্ষুদ্ৰ খেতিয়ক ২ৰ পৰা ১০ হেক্টৰ	সাধাৰণ খেতিয়কৰ পৰিয়াল < ২ হেক্টৰ	ভূমিহীন আৱাসী	সৰ্বমুঠ
১	ছাৰ্কেবস্তি	নাই	২	৩০২	১২	৩১৬

উৎস- ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা- ৪ ঃ পশুধনৰ সংখ্যা

তালিকা- ৪ ঃ পশুধনৰ সংখ্যা

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	গাঁৱৰ পশুধনৰ সংখ্যা					
		গাইগৰু	ছাগলী-কুকুৰা	বলধ	ঘোঁৰা	হাঁহ-কুকুৰা	মুঠ
১	ছাৰ্কেবস্তি	১২৮০	৬৪০	৬২	৬৫	২৫৬০	৪৬০৭

উৎস- ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা- ৫ ঃ গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি

ক্রঃ নং	আন্তঃগাঁথনি	স্থান	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব
১	ঘাইপথ	ন-খুঁটিৰ পৰা জাঞ্জু	১২ কিঃমিঃ
২	বিদ্যুৎ	নাই	
৩	ৰন্ধন গেছৰ সংযোগ	লংকা	৩০ কিঃমিঃ
৪	যাতায়াত ব্যৱস্থা	জাঞ্জু	৭ কিঃমিঃ
৫	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	কেন্দ্ৰীয় বজাৰ	১ কিঃমিঃ
৬	স্কুল (প্ৰাথমিক-মাধ্যমিক)	জেএফএমচিৰ ভিতৰত এল পি-৩, এম ই-১	১ কিঃমিঃ
৭	কলেজ	উদালি	২৫ কিঃমিঃ
৮	ডাকঘৰ	ন-খুঁটি	১২ কিঃমিঃ
৯	বেংক	ন-খুঁটি	৬ কিঃমিঃ
১০	মাদ্ৰাছা	জেএফএমচিৰ ভিতৰত	১ কিঃমিঃ
১১	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	জেএফএমচিৰ ভিতৰত (৫টা)	১ কিঃমিঃ
১২	গিৰ্জা	জেএফএমচিৰ ভিতৰত	১ কিঃমিঃ
১৩	আৰক্ষী থানা	ন-খুঁটি	৭ কিঃমিঃ

উৎস- ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা- ৬ ঃ কৃষি শস্য

তালিকা- ৬ ঃ কৃষি শস্য

শস্যৰ ধৰণ	বৰষুণৰ পানীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল		জলসিঞ্চন	
	শস্যৰ নাম	মাটিকালি (হেক্টৰ)	শস্যৰ নাম	এলেকা (হেঃ)
খাৰিফ শস্য	শালি, চাইনিজ	৩০.৫	নাই	
ৰবি শস্য	সৰিয়হ, সেউজীয়া শাক-পাচলি,	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ	নাই	
ৰবৰ	ৰবৰ	১২.৯	নাই	
অন্যান্য	পাচলি, ফলমূল	২০.৮৭	নাই	

উৎস- ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা নং- ৭ ঃ শস্য উৎপাদনৰ প্ৰতিচ্ছবি

তালিকা-৭ ঃ শস্য উৎপাদনৰ প্ৰতিচ্ছবি

শস্যৰ ধৰণ	মুঠ উৎপাদন আনুমানিক (কুইন্টল)	খেতি কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	গড় উৎপাদন (কুইন্টল/প্ৰতি হেক্টৰ)	কৃষি উৎপাদনৰ মাটি এলেকা (হেক্টৰ)
ধানখেতি	৩৮২৫ কুইন্টল	৩০৮	১২.৪২	
তৈল বীজ	৬ কুইন্টল	৬	১০	
হালধি	৬০০০ কুইন্টল	৩০০	২০	
কুঁহিয়াৰ	৯০০ কুইন্টল	৩০	৩০	

১ হেক্টৰ = ১.৬৮ বিঘা, উৎস- ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা নং- ৮ ঃ পশুখাদ্যৰ উপলব্ধতা

তালিকা নং— ৮ ঃ জে এফ এম চিৰ অধীনত উপলব্ধ পশুখাদ্য

খাদ্যৰ ধৰণ	১ৰ পৰা ৩ মাহ	৩ৰ পৰা ৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যৰ অৱশিষ্ট		√	
গছৰ পাত		√	
ঘাঁহ-বন			√
সেউজীয়া খাদ্য			√
বনাঞ্চলৰ ঘাঁহনি			√

উৎস- ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা নং- ৯ ঃ গাঁৱৰ পৰা বজাৰৰ অৱস্থান

তালিকা-৯ ঃ গাঁৱৰ পৰা বজাৰৰ অৱস্থান

ক্ৰয় কৰাৰ বাবে	অৱস্থান	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃমিঃ)
ৰেচনৰ দোকান	গাঁৱৰ ভিতৰত	—
সাপ্তাহিক বজাৰ	ন-খুঁটি বজাৰ	৩ কিঃমিঃ
প্ৰধান বজাৰ	হোজাই	১৮ কিঃমিঃ

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা নং- ১০ ঃ জলসম্পদৰ সুবিধা

তালিকা নং-১০ত গাঁওখনত উপলব্ধ জলসম্পদৰ সুবিধাৰ বিৱৰণ

জলসম্পদ	সংখ্যা	পানীৰ উপলব্ধতা	ব্যৱহাৰ
দমকল	০	সকলো সময়তে	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
জুৰি (নালা)	১	সকলো সময়তে	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ
পকী কুঁৱা	১২	সকলো সময়তে	ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

তালিকা নং- ১১ ঃ ইন্ধনৰ ব্যৱহাৰ

তালিকা নং- ১১ত ইন্ধনৰ ব্যৱহাৰ

ইন্ধনৰ ধৰণ	নিৰ্ভৰশীল আৱাসগৃহৰ সংখ্যা	নিৰ্ভৰ হ'বলগীয়া মাহৰ সংখ্যা	সংগ্ৰহৰ উৎস (স্থানীয়ভাৱে, গাঁৱত, বনাঞ্চলত, অন্যান্য)	প্ৰধান/বিকল্প ব্যৱহাৰ
কাঠ খৰি	৩১৬টা	১২	বনাঞ্চল	প্ৰধান ব্যৱহাৰ
কেৰাচিন ষ্টোভ	৩১৬টা	১২	বজাৰ	প্ৰধান ব্যৱহাৰ
গোবৰ গেছ	—	—	—	—
ৰন্ধন গেছ	৩ শতাংশ	৪	বজাৰ	বিকল্প ব্যৱহাৰ
বিদ্যুৎ ব্যৱহাৰ				

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰভিত্তিক সমীক্ষা

ৰেকৰ্ড-২

জীৱিকাৰ সুযোগ পৰ্যালোচনা

তালিকা নং— ১২ কৃষি আৰু উদ্যান

তালিকা নং— ১২ত কৃষি আৰু উদ্যান ক্ষেত্ৰৰ তথ্যৰ বিৱৰণ

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
ন্যূনতম উৎপাদন	◆ ৰবৰ কৃষিৰ বাবে মাটিৰ উৰ্বৰতা হ্ৰাস ◆ জৈৱিক কৃষিৰ ন্যূনতম জ্ঞান ◆ অধিক উৎপাদনমুখী বীজ ব্যৱহাৰ নকৰা ◆ জলসিঞ্চনৰ অভাৱ ◆ কৃষিগত আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ, আধুনিক যন্ত্ৰপাতি, যেনে— পাৱাৰ টিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদিৰ অভাৱ। ◆ বজাৰ চাহিদা অনুযায়ী নচলা	◆ জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা আৰু উৎপাদন বৃদ্ধিমূলক আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰ ◆ উচ্চ উৎপাদনমুখী বীজত ব্যৱহাৰৰ বাবে কাৰ্য আঁচনি।	◆ জৈৱিক কৃষিৰ প্ৰশিক্ষণ ◆ সাৰ, কীটনাশক, উচ্চ উৎপাদনমুখী বীজ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ। ◆ আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি ক্ৰয়ৰ বাবে ঋণ প্ৰদান
গুদাম আৰু উৎপাদন	◆ উমৈহতীয়া গুদামৰ অভাৱ। ◆ বিদ্যুতৰ অভাৱত শীতল পণ্যাগাৰৰ অভাৱ।	◆ চাহিদা বৃদ্ধি পোৱালৈকে উৎপাদিত সামগ্ৰী সংৰক্ষিত কৰি ৰাখিব পাৰে।	
বেচা-কিনা	◆ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ সৰবৰাহৰ বাবে যাতায়াত ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। ◆ বজাৰৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ যোগাযোগৰ অভাৱ, মধ্যভোগীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। ◆ বজাৰ বিপণনৰ বাবে জ্ঞানৰ অভাৱ, পৰম্পৰাগত বিক্ৰী ব্যৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।	◆ সামগ্ৰী সৰবৰাহৰ সুবিধাজনক যাতায়াত ব্যৱস্থাই ওচৰৰ বজাৰলৈ সামগ্ৰী কঢ়িওৱাত কৃষকক সহায় কৰে। ◆ মধ্যভোগীক আঁতৰ কৰিব পাৰিলে বজাৰত অধিক মূল্য লাভ কৰিব পাৰে। ◆ সাম্প্ৰতিক বজাৰৰ পৰিস্থিতি আৰু বজাৰ মূল্যৰ বিষয়ে জ্ঞান আহৰণ কৰিব পাৰে।	◆ ক্ৰেতা-বিক্ৰেতাৰ মিলন বা বৈঠক।

তালিকা নং— ১৩

পশুধন

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
চৰণীয়া পথাৰৰ অভাৱ	◆ প্ৰযোজ্য নহয়।	—	—
পশু খাদ্যৰ উপলব্ধতা	◆ দুৰ্বল বিত্তীয় অৱস্থাৰ বাবে বজাৰৰ পৰা পশু খাদ্য ক্ৰয় কৰাত অপাৰগ। ◆ গছপাত, বনলতা আৰু শস্যৰ অৱশিষ্ট অংশ কেৱল ৩ৰ পৰা ৬ মাহলৈ উপলব্ধ। গোটেই বছৰজুৰি সেউজীয়া পশুখাদ্য পাবলৈ নাই।	◆ পশুপালনৰ দ্বাৰা অধিক আয়ৰ সুবিধা। ◆ গাঁওবাসীয়ে সহজলভ্যভাৱে পশুখাদ্য লাভ কৰিলে বৈকল্পিক জীৱিকা হিচাপে ল'ব পাৰে।	
পশু চিকিৎসাৰ সুবিধা	◆ কোনো পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰ নাই। ◆ পশুপালনৰ বাবে উপযুক্ত জ্ঞানৰ অভাৱ।	◆ বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণ। ◆ গাইগৰু বা পশুধনৰ জীৱনকাল বৃদ্ধি। ◆ এনে ব্যৱস্থাই গাঁওবাসীৰ মাজত সজাগতা বৃদ্ধিৰ লগতে পশুপালনত উদগনি যোগাব।	
গাখীৰৰ উৎপাদন	◆ পশুখাদ্যৰ অভাৱ। ◆ গাখীৰ উৎপাদন বৃদ্ধি বাবে পশুপালনৰ বিজ্ঞানসন্মত জ্ঞানৰ অভাৱ।	◆ দুগ্ধ ডৎপাদিত সামগ্ৰীৰ সৰ্বাধিক চাহিদা ◆ মিল্ক বুষ্টাৰ, মিল্ক প্লাছ আদিৰ দৰে দুগ্ধ উৎপাদন বৃদ্ধিৰ সামগ্ৰী পোৱা যায়।	
গাখীৰৰ বজাৰ	◆ বজাৰৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ যোগাযোগৰ অভাৱ। ◆ বিভিন্ন দুগ্ধ উৎপাদিত সামগ্ৰিৰ বজাৰ চাহিদা সম্পৰ্কত অজ্ঞতা।	◆ গাখীৰৰ প্ৰচুৰ চাহিদা আছে।	

তালিকা নং— ১৪ **এন ডব্লিউ এফ পি**

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
সংগ্ৰহৰ পৰিমাণ কম	◆ কম পৰিমাণে উপলব্ধ এন ডব্লিউ এফ পি	◆ সংৰক্ষিত উৰ্বৰ মাটি উপলব্ধ	◆ খাদ্যশস্যৰ গছ, ঔষধি গছ আদি ৰোপণ
হ্ৰস্বকালীন সংগ্ৰহ	—	◆ সংৰক্ষিত উৰ্বৰ মাটি উপলব্ধ	—
কম মূল্য	—	—	—

মূল্য সংযোজন	◆ প্ৰসংস্কৰণ উদ্যোগৰ অভাৱ ◆ প্ৰয়োজনীয় সম্পদৰ উৎসৰ অভাৱ। ◆ কাৰিকৰী জ্ঞানৰ অভাৱ।	—	—

তালিকা নং— ১৫, বিশেষ দক্ষতা

বিশেষ দক্ষতা (হস্ততাঁত)

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
কেঁচা সামগ্ৰীৰ উপলব্ধতা	◆ নিকটৱৰ্তী অঞ্চলত কেঁচা সামগ্ৰীৰ অভাৱ। ◆ মজুতকৰণ ব্যৱস্থাৰ অভাস	◆ কেঁচা সামগ্ৰী মজুতকৰণৰ উমৈহতীয়া স্থানৰ প্ৰয়োজন। ◆ বাণিজ্যিকীকৰণক সবলীকৰণ কৰিব	◆ কেঁচা সামগ্ৰীৰ মজুতকৰণ বেংক স্থাপন
সামগ্ৰীৰ মান	◆ সামগ্ৰীৰ মান উন্নীতকৰণৰ বাবে গৱেষণাৰ অভাৱ। ◆ উচ্চ গুণমানবিশিষ্ট কেঁচা সামগ্ৰীৰ নাটনি। ◆ পৰম্পৰাগত আহিলাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰ নাই। ◆ টি কিউ এম পদ্ধতিৰ অভাৱ। ◆ সামগ্ৰীৰ বিকাশৰ বাবে নতুনত্ব সৃষ্টিৰ অভাৱ।	◆ উৎপাদন বৃদ্ধি। ◆ মানৱ সম্পদৰ সৰ্বাধিক ব্যৱহাৰ। ◆ আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰ। ◆ বাণিজ্য মেলা, প্ৰদৰ্শনীত ওলোৱা সামগ্ৰীৰ তুলনাৰে স্থানীয় সামগ্ৰীৰ গুণমান, ডিজাইন আদিৰ উদ্ভাৱন।	◆ আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতিৰ প্ৰশিক্ষণ। ◆ গাঁওবাসীক আধুনিক যন্ত্ৰ-পাতি প্ৰদান।
বজাৰৰ সম্ভাৱনা	◆ হস্তনিৰ্মিত সামগ্ৰীৰ উপযুক্ত বজাৰ নাই। ◆ দৰ নিৰ্ধাৰণৰ নীতি নাই। ◆ প্ৰতিষ্ঠানগত ক্ৰেতাৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ যোগাযোগ নাই।	◆ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ উপযুক্ত দৰ নিৰ্ধাৰণ। ◆ বজাৰৰ সম্প্ৰসাৰণ।	◆ ক্ৰেতা-বিক্ৰেতাৰ মাজত যোগাযোগ স্থাপন। ◆ ৰাষ্ট্ৰীয়-আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বাণিজ্য মেলা, প্ৰদৰ্শনীত অংশগ্ৰহণেৰে বজাৰ উদ্ভাৱনৰ প্ৰয়াস। ◆ সামগ্ৰীৰ ফটোসম্বলিত প্ৰচাৰ পত্ৰিকাৰে বজাৰ বিশেষজ্ঞৰ মধ্যস্থতা।
ঋণৰ সুবিধা	◆ বেংক-ডাকঘৰৰ সৈতে যোগাযোগৰ অভাৱ। ◆ বেংক আৰু চৰকাৰী আঁচনি সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ।		◆ ক্ষুদ্ৰ ঋণ, টাৰ্ম লোন, মূলধনৰ ব্যৱস্থা।
সামগ্ৰীৰ ভিন্নতা	◆ নতুন সামগ্ৰী বা ভিন্ন সামগ্ৰীৰ অভাৱ। ◆ সামগ্ৰীৰ ভিন্নতা সম্পৰ্কে ধাৰণাৰ অভাৱ।	◆ বজাৰ অনুযায়ী চাহিদাভিত্তিক সামগ্ৰীৰ বিকাশৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে।	◆ দক্ষতা বিকাশ আৰু সামগ্ৰীৰ ভিন্নতা সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ।

তালিকা নং— ১৬ ঋণ সুবিধা

সীমাবদ্ধতা	কাৰণ	সুযোগ	কাৰ্য আঁচনি
ঋণগ্ৰস্ততা	◆ নাই	◆ নিকটৱৰ্তী স্থানত আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন।	
সুদৰ হাৰ	◆ ব্যক্তিগত ঋণদাতাই উচ্চ হাৰত সুদ গ্ৰহণ কৰে।	◆ ৰাজসাহায্যযুক্ত ঋণৰ ব্যৱস্থা।	
ঋণৰ উপলব্ধতা	◆ দায়িত্ব লোৱাৰ আশংকা। ◆ প্ৰয়োজনীয় তথ্যপত্ৰৰ জ্ঞানৰ অভাৱ।	◆ ঔদ্যোগিক প্ৰতিষ্ঠান আৰম্ভ কৰিব পৰা যায়।	◆ ক্ষুদ্ৰ ঋণ, টাৰ্ম লোন, মূলধনৰ বাৰস্থা।
বন্ধকীৰ সমস্যা	◆ বন্ধকী দিবলগীয়া সা-সম্পত্তিৰ উপযুক্ত তথ্যপত্ৰৰ অভাৱ।	◆ তথ্যপত্ৰ সংগ্ৰহ, প্ৰস্তুতিৰ বাবে সজাগতাৰ প্ৰয়োজন।	

দক্ষতা বিকাশ আঁচনিত অংশগ্ৰহণকাৰীৰ তালিকা

Sarkey Basti	1) Anwar Hussain	Lutfur Rahman	34	Male		Electrician	IX	
	2) Hamid Ali	Mojibur Rahman	30	Male		Electrician	VII	
	3) Ainjor Hussain	Motiur Rahman	31	Male		Tailoring	XI	
	4) Hamida Khatun	Afjal Hussain	33		Female	Tailoring	XI	
	5) Sharuk Hussain	Jakir Hussain	24	Male		Tailoring	VIII	
	6) Hasnara Begum	Mijojur Rahman	40		Female	Tailoring	V	
	7) Rajak Ali	A Khalik	27	Male		Tailoring	V	
	8) Sabjan Begum	Siraj Uddin	26		Female	Tailoring	V	
	9) Nekjan Begum	Sams Uddin	27		Female	Tailoring	VIII	
	10) Jakir Hussain	A. Kalam	22	Male		Electrician	HSLC	
	11) Rabia Begum	Hurmot Ali	44		Female	Tailoring	III	
	12) Noor Ahmod	A. Latif	24	Male		Tailoring	HSLC	
	13) Saidul Ali	Anam Uddin	28	Male		Tailoring	IX	
	14) Badrul Jamal	Safikur Zaman	22	Male		Tailoring	X	
	15) Amir Uddine	Tofzul Ali	38	Male		Electrician	V	
	16) Fokrul Islam	Moiul Haque	26	Male		Electrician	VII	

Submitted

Divisional Forest Officer
Nagaon South Division, Hojai

ছাৰ্কেবস্তি (I, II) জে এফ এম চিৰ আৱাসীৰ তালিকা

SL.NO	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex M	Sex F	Relation between Head & other members	Remarks
1	Motibur Rahman	Hasen Ali	61	m		Son	
2	Lutfur Rahman	Hason ali	56	m		Do	
3	Afjal Hussain	Motiur Rahman	36	m		Do	
4	Sofiqur Rahman	Hason Ali	49	m		Do	
5	Abdul Kayum	Tabark Ali	47	m		Do	
6	Mohibur Rahman	Hason Ali	57	m		Do	
7	Anuwar Hussain	Lutfur Rahman	34	m		Do	
8	Altab Hussain	Motibur Rahman	28	m		Do	
9	Anjor Hussain	Motibur Rahman	23	m		Do	
10	Siraj Uddin	Tafjul Ali	59	m		Do	
11	Abul Kalam	Siraj Uddin	35	m		Do	
12	Abul Hasain	Siraj Uddin	33	m		Do	
13	Abu Bakkar	Siraj Uddin	27	m		Do	
14	Idris Ali Mazumdar	Mohammad Ali	44	m		Do	
15	Forij Uddin	Mohammad Ali	59	m		Do	
16	Abdus Suban	Taffzul Ali	34	m		Do	
17	Rajia Begum	Taffajul Ali	37	m		Do	
18	Eakub Ali	Kotu Mia	42	m		Do	
19	Azizul Hoque	Joban Ali	46	m		Do	
20	Niaz uddin	Ilas Ali	49	m		Do	
21	Inus Ali	Niaz Uddin	27	m		Do	
22	Abdur Rouf	Suru Miza	63	m		Do	
23	Amina Khatun	Ataur Rahman	56	m		Do	
24	Badrul Islam	Ataur Rahman	38	m		Do	
25	Motiur Rahman	Hurmat Ali	56	m		Do	
26	Askor Ali	Abdul Roof	39	m		Do	
27	Noor Islam	Foriz Uddin	47	m		Do	
29	Taz Uddin	Foriz Uddin	32	m		Do	
30	Romiz Uddin	Hurmat Ali	51	m		Do	

SL.No	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex M	Sex F	Relation between Head & other members	Remarks
31	Hobibur Rahman	Intaj Ali	43	m		Do	
32	Mohibur Rahman	Intaj ali	46	m		"	
33	Anwar Hussain	Mohibur Rahman	29	m		"	
34	Noorul Islam	MohioburRahman	27	m		"	
35	Taz Uddin	Forij Uddin	27	m		"	
36	Nizam Uddin	Forij Uddin	30	m		"	
37	Jamal uddin	Frij Uddin	40	m		"	
38	Saidul Hussian	Abdul Kayum	24	m		"	
39	Mohibur Rahman	Hurmat Ali	24	m			
40	Ali Ahmed	Abdul Roof	.40	m			
41	Atabur Rahman	Sahanur ali	56	m			
42	Ali Haidor	Abdur Roof	25	m			
43	Islam Uddin	Asman ali	36	m			
44	Fokrul Islam	Asman Ali	33	m			
45	Joitun Nessa	Islam Uddin	34		F		
46	Ali Ahmed	Abdul Monnan	31	m			
47	Abdur Rahman	Toiar Ali	41	m			
48	Abdul mozid	Toiar Ali	53	m			
49	Yaris ali	Sunu Mia	76	m			
50	Sams Uddin	Yaris Ali	39	m			
51	Sorif Uddin	Yaris Ali	26	m			
52	Abdul Sukur	Intaj Ali	46	m			
53	Rushna Begum	Akoor Ali	43	m			
54	Nosib Ali	Inmtaj ali	43	m			
55	Abdul Gofur	Kuti Raja	51	m			
56	Abdul Sohid	Kuti Raja	43	m			
57	abdul Hannan	Kuti Raja	36	m			
58	sahjan Ali	AbdulGofur	25	m			
59	Bahar Uddin	Akbor Ali	29	m			
60	Husan Ahmed	Abdul Sattar	31	m			

Sl.No	Name of Family Members	Father's No.Name	Age	Sex		Relation between Head & other members	Remarks
				M	F		
61	Abdul Noor	Tahir Ali	69	m			
62	Jakir Hussain	Tahir Ali	25	m			
63	Monir Ali	Afaj Ali	66	m			
64	Hilala Uddin	Monir Ali	26	m			
65	Dulal Uddin	Monir Ali	24	m			
66	Usman Ali	Mokodos Ali	34	m			
67	Alim Uddin	Sofikur Rahman	59	m			
68	Somor Uddin	Sofikur rahman	56	m			
69	Abdul Hashim	Fatir Ali	31	m			
70	Saib Uddin	Isub Ali	31	m			
71	Rohim Uddin	Mokodos Ali					
72	Abdul Mona	Fatir Ali	47	m			
73	Hilla Uddin	Abdul Satter	29	m			
74	Namor Ali	Alor Ali	66	m			
75	Nasir uddin	Namor Ali	39	m			
76	Akbor Ali	Isak ali	38	m			
77	Billa Uddin	Moinul Hoque	29	m			
78	Kamal Uddin	Abdul Noor	36	m			
79	Rohim Uddin	Tahir Ali	38	m			
80	Abdul Jabbar	Abdul Satter	47	m			
81	Faruk Uddin	Ataur Rahman	48	m			
82	Habij Uddin	Sofikur rahman	47	m			
83	Azibur Rahman	Abdul Jabbar	38	m			
84	Dilwar Hussain	Shab Uddin	28	m			
85	Jamal Uddin	Wahab ali	49	m			
86	Shab Uddin Ataur	Rahman	46	m			
87	Mojibur Rahman	Abdul Jabbar	40	m			
88	Taj Uddin	Moijur Ali	41	m			
89	Mojibur rahman	Suna Miya	39	m			
90	Habij Uddin	Suna Miya	37	m			

President
Sankey Basti J.F.M.C.

Treasurer
Sankey Basti J.F.M.C.

Sl.No	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex M	Sex F	Relation between Head & other members	Remarks
91	Nizam Uddin	Monjir Ali	37	m			
92	Sitab Uddin	Monjir ali	35	m			
93	Jahanara Begum	Montaj Ali	38	F			
94	Asia Begum	Monjir Ali	56	m			
95	Bilatun Nessa	Monjir Ali	49	m			
96	Azizur Rahman	Mokrom Ali	52	m			
97	Riaz Uddin	Wahab ali	42	m			
98	Ali Ahmed	Aziz Uddin	28	m			
99	Abdul Sahid	Mizazur Rahman	30	m			
100	Abdul Gofur	Mizazur Rahman	32	m			
101	Billal Uddin	Mizazur Rahman	38	m			
102	Babu Ali	Bosarat Ali	28	m			
103	Abdul Monan	Abdul Sukur	39	m			
104	Bilal Uddin	Minir ALi	34	m			
105	Noor Uddin	Siraj Ali	37	m			
106	Komrul Islam	Sobor Uddin	28	m			
107	Fokrul Islam	Sobor Uddin	43	m			
108	Foiz Uddin	Ilas Ali					
109	Abdul Hussain	Foiaz Ali	26	m			
110	Husan Ahmed	Foiaz Ali	28	m			
111	Abdul Motin	Mizazur Rahman	44	m			
112	Abdul Jolil	Mizazur Rahman	49	m			
113	Rahmat ali	Miya Husan	52	m			
114	Abdul Kadir	Hajrat Ali	58	m			
115	Abdur rahman	Umor Ali	65	m			
116	Noor Islam	Halim Uddin	57	m			
117	Siraj Uddin	Monohir ali	52	m			
118	Imran Hussain	AbdulHakim	27	m			
119	Amir Uddin	Abdul Korim	49	m			
120	Monir Uddin	Abdul korim	47	m			

President
Sarkary Basti J.F.M.C.

Sl.No.	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex		Relation between Head & Other Members	Remarks
				M	F		
121	Nokim Uddin	Abdul Hasim	52	m			
122	Soidul Islam	Aman Uddin	27	m			
123	Jakir Hussain	Abdul Hadsim	87	m			
124	Islam Uddin	Abdul Hasim	55	m			
125	Sobor Uddin	Abdul hasim	60	m			
126	Anam Uddin	Abdul Hasim	53	m			
127	Joinal Hoque	Anam Uddin	28	m			
128	Jiabur Rahman	Soid Ali	46	m			
129	Intajur Rahman	Monohor Ali	42	m			
130	Manik Uddin	Ajmot Ali	48	m			
131	Najim Uddin	Ajmot Ali	45	m			
132	Abdul Mojit	Haris ali	55	m			
133	Sunahor Rahman	Soid Ali	39	m			
134	Afia Begum	Soid Ali	42	m			
135	Diluwar Hussain	Rofik Uddin	27	m			
136	Abidur Rahman	Ala Uddin	25	m			
137	Atab uddin	Monozir Ali	26	m			
138	Matab Uddin	Monjir Ali	26	m			
139	Abdul hannan	sai Miya	37	m			
140	Najim uddin	Monjir Ali	37	m			
141	Saiful Islam	Muslim Ali	43	m			
142	Nasir uddin	Somsu Miya	38	m			
143	Najar Uddin	Samsu Mioya	38	m			
144	Monaf Ali	Basir Ali	51	m			
145	Abdul Lotif	Hobib Ali	56	m			
146	Husain Ahmed	Abdul Lotif	30	m			
147	Mohibur rahman	Sokot Ali	42	m			
148	Sofikur Rahman	Sokot Ali	44	m			
149	Altab Hussain	A.Rahman	66	m			
150	Hanif Ali	Altab Ali	32	m			

Md. Afzal Hussain
President
Sarkey Bosti J.F.M.C.

Treasurer
Sarkey Bosti J.F.M.C.

Sl.No	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex		Relation between Head & other members	Remarks
				M	F		
151	Abdul rajak	Abdul Khalik	37	m			
152	Forij uddin	Mahmod ali	57	m			
153	Soibur Rahman	Abdul Khalik	30	m			
154	kutub uddin	nena Miya	33	m			
155	Suaib Uddin	Abdul lotif	28	m			
156	Noor Ahmed	Abdul Lotif	26	m			
157	Sukur Ali	Yafor ali	42	m			
158	Azibur rahman	Fenu Miya	25	m			
159	Hobinur rahman	Romij Uddin	56	m			
160	Moinul Hoque	Kutu Min	67	m			
161	Aktar Ali	A. Rahman	62	m			
162	Julfikar Ali	Muslim Uddin	67	m			
163	Barak Ali	Surhab ali	52	m			
164	Noor Islam	Surhab Ali	41	m			
165	Sokot Ali	Bosir Ali	66	m			
166	Diluar Hussain	Lutfur Rahman	27	m			
167	Abdul Motin	Hurmat Ali	58	m			
168	Fokor Ali	Abdul motin	37	m			
169	Monsur Ali	A.Rahman	58	m			
170	Abdul Ali	A.Rahman	32	m			
171	Jinat ali	Kitab Ali	68	m			
172	Rais Uddin	Kitab ali	46	m			
173	Matib aib	Uddin Jinat Ali	46	m			
174	Momtaj Uddin	Jinat ali	41	m			
175	Abul kalam	A.Khalik	36	m			
176	Haris ali	Sayed Ali	40	m			
177	Rofi Mia	Abdul Satter	54	m			
178	Finu Mia	Abdul Satter	59	m			
179	Kamrul Islam	Fenu Miya	39	m			
180	Aklas Uddin	Rofi Mia	23	m		President Sarkey Basti J.F.M.C.	Treasurer Sarkey Basti J.F.M.C.

Sl No.	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex		Relation between Head & other members	Remarks
				M	F		
181	Rohim Uddin	Mubojit Ali	48	m			
182	Rofik Uddin	Samsu Mia	42	m			
183	Siraj Uddin	Fatir Ali	46	m			
184	Nasir Uddin	Fatir Ali	38	m			
185	Suruj Ali	Ramjan Ali	37	m			
186	Ainul Hoque	Musim Ali	37	m			
187	Samsul Hoque	Muslim Ali	37	m			
188	Orun Sangma	koylash Marak	52	m			
189	Herofin Marak	Prosanta Marak	41	m			
190	Dibos Sagma	Gorlat Marak	38	m			
191	Andar sag Marak	Orun Marak	43	m			
192	Jipen Sagma	Rofi Marak	38	m			
193	Dipok Sangma	Rofi Marak	38	m			
194	Prosanta Sangma	Koilas marak	34	m			
195	Lotin marak Tufan	Sangma	45	m			
196	Orup Sangma Satis	Marak	34	m			
197	Rogudish Marak	Satis Marak	32	m			
198	Jeical Marak	Rubin Sangma	42	m			
199	Raju Marak	Leben Marak	36	m			
200	Nikil Sangma	Leben Sangma	38	m			
201	Remao Marak	Diren Marak	44	m			
202	Porneson Sangma	Sujit Nomik	39	m			
203	Ojonta Sangma	Sujit Nomik	42	m			
204	Cojoeti Marak	Prosanta Sangma	34	m			
205	Soidul Islam	Nur Hussain	38	m			
206	Sajan Ali	Nur Hussain	287	m			
207	Whab ali	Jobed Ali	34	m			
208	Baharul Islam	Jobed ali	26	m			
209	Kasim Ali	Altab ali	42	m			
210	Abu Sama	Altab Ali	42	m			

President
Sarkey Bosti J.F.M.C.

Treasurer
Sarkey Bosti J.F.M.C.

Sl.No	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex		Relation between Head & others members	Remarks
				M	F		
211	Ramjan Ali	San Miya 43 m					
212	Alal Uddin	Ansir Ali 28 m					
213	Azibur Rahman	Hasamat Ali 29 m					
214	Joinal Uddin	Akbor ali 24 m					
215	Ain Uddin	Nena miya 27 m					
216	Foijul Hoque	Muslim Uddin 35 m					
217	A Hasim	Hakim Sarkar 44 m					
218	Rofik Uddin	Fokor Uddin 28 m					
219	kaium	Hakim arkar 33 m					
220	Fokor Uddin	Amir Uddin 27 m					
221	Sofikur Rahman	Romj Uddin 43 m					
222	Mustafa Ali	Jamsed Ali 32 m					
223	Joibur Rahman	Sokot Ali 34 m					
224	Sokot Ali	Sobdul Ali 42 m					
225	Ahmed ali	Sokbor Ali 42 m					
226	Abdul Hoque	A Wahid 44 m					
227	A Sukuir	A wahid 44 m					
228	Mujibur Rahman	Furkan Ali 33 m					
229	fijur Uddin	somir ali 28 m					
230	Monay uddin	Roib Ali 49 m					
231	Mojibur Rahman	Mohab Ali 44 m					
232	Nur uddin	A Asod 56 m					
233	Sorif uddin	Akib Ali 40 m					
234	Moibur Rahman	Akib Ali 36 m					
235	Najim uddin	Akib Ali 52 m					
236	A Jobar	A Mnan 36 m					
237	A Mojid	A Manan 33 m					
238	A Rahman	A Mojid 45m					
239	Gujiar Hussain	Mokram Ali 30 m					
240	Babul Hussain	Akib Ali 36 m					

md: Abzal Hussain
President
Sarkey Basti J.F.M.C.

Treasurer
Sarkey Basti J.F.M.C.

Sl.No	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex		Relation between Haed & other members	Remarks
				M	F		
241	Sabul Hussasin	Akib Ali	34	m			
242	Azim Uddin	Akib Ali	34	m			
243	A.Ajid	A Monan	33	m			
244	Hamid Ali	Basa Miya	42	m			
245	Minoi Ali A	hmed Ali	57	m			
246	A.Suban	Abdul Monan	58	m			
247	A.Satter	Abdul monnan	56	m			
248	A.Rahman	A.Monan	54	m			
249	A Kuddus	Abdul Monan	44	m			
250	A.Monaf	Furkan ali	55	m			
251	Mokbul Ali	Arsod Ali	44	m			
252	Jakir Hussain	Mokbul ali	39	m			
253	Ala Uddin	A.Jolil	55	m			
254	Sams Uddin	A.Jolil	58	m			
255	Siraj Uddin	A.Jolil	60	m			
256	A.Monnan	Kala Miya	57	m			
257	A.Hoque	Kala Miya	55	m			
258	A.Rajak	Kal Miya	40	m			
259	Aftab Uddin	A.Jolil	41	m			
260	Dilwar Hussain	Aiub ali	34	m			
261	Aiub Ali	Asod Ali	50	m			
262	Mosodor	Ali Kutub Ali	43	m			
263	Altab hussain	Tajomul Ali	36	m			
264	sams Uddin	Sohor ali	59	m			
265	A.Noor	A Monnan	50	m			
266	Azir Uddin	Haris ali	42	m			
267	Nur Ali	Junab Ali	52	m			
268	Sajan ali	Nur Ali	29	m			
269	Amir Uddin	Tofojol Ali	38	m			
270	Foroj Uddin	Tofojul Ali	43	m			

President
Sarkey Basti J.F.M.C.

Treasurer
Sarkey Basti J.F.M.C.

Sl.No	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex		Relation between Head & other members	Remarks
				M	F		
271	Jamal Uddin	Tofojul Ali	29	m			
272	Sams Uddin	Tofojul Ali	34	m			
273	Aftab Uddin	Tofojul Ali	36	m			
274	Taj Uddin	Tofojul Ali	27	m			
275	Kofil Uddin	Tofajul Ali	26	m			
276	Taj Uddin	A.Monaf	27	m			
277	Eslam Uddin	A.Monaf	28	m			
278	Fokrul Islam	A.Monaf	27	m			
279	Nojrul Islam	Moinul Hoque	26	m			
280	Bodrul Hoque	Mahar Ali	29	m			
281	Lal Miya	Forman Ali	56	m			
282	Mojibur Rahman	Lal Miya	28	m			
283	Hifjur Ali	Nena Miya	38	m			
284	A.Hasim	Kala Miya	41	m			
285	Jiabur Rahman	Yar Uddin	31	m			
286	Jafar Uddin	Mosodor Ali	47	m			
287	Noor Ahmed	Mojibur Rahman	32	m			
288	Amir Uddin	Nojomdim Ali	35	m			
289	Hasen Ali	Kholilur Rahman	36	m			
290	AlaUddin	Kotu Moni	53	m			
291	Tasir Uddin	Kotu Moni	42	m			
292	Hojrat Ali	A.Rahman	39	m			
293	Huson Ali	Kolilur Rahman	28	m			
294	A.Rohim	Mosodor Ali	60	m			
295	Bahar Uddin	Siraj Uddin	33	m			
296	Moktar Ali	A.Motin	36	m			
297	Rohim Uddin	A. Motin	34	m			
298	Sokmod Ali	Kajim Uddin	47	m			
299	Abdul Hannan	Mumin Ali	49	m		Md. Abzal Hussain President Sarkey Bosti J.F.M.C.	Treasurer Sarkey Bosti J.F.M.C.
300	Abdul Kuddus	Somed ali	35	m			

Sl.No.	Name of Family Members	Father's Name	Age	Sex M	Sex F	Relation between Head & other Members	Remarks
301	Kurman Ali	sofiqur Rahman	34	m			
302	Nasir Uddin	Sofuliqur Rahman	39	m			
303	Kutub Uddin	Fatiz Ali	45	m			
304	Abdur rahmar	Toib Ali	43	m			
305	Mohobot Ali			m			
306	Rahan Uddin	Abdul hamid	33	m			
307	Huson ALi	Mosorof Ali	34	m			
308	Muson ali	Mosorof Ali 27 m		m			
309	Siraj Uddin	Sunu Miya	56	m			
310	Amir Uddin	Nurman Ali	37	m			
311	Jakir Hussain	Nurman Ali	35	m			
312	Nurman Ali	Abdul Hoque	55	m			
313	Nasir Uddin	Nijam Uddin	31	m			
313	Hiki Uddin	ASAID ALi	36	M			
314	Billal Uddin	ASAIDALi	34	m			
315	LOKAI MiA	TolazAli	46	m			
316	Jobida Begom	HASMOT ALi	55		F		

Md: Abzal Hussein
President
Sarkey Basti J.F.M.C.

Treasurer
Sarkey Basti J.F.M.C.

SARKEY BASTI (PART I, PART II), LANKA

List of People Present in PRA Exercise

Sl .No.	JFMC Name	Name of Participants	Signature
		[illegible]	[illegible]
		Md. Obaedur Rahman Barbhuiya	Md. Obaedur Rahman Barbhuiya
		M Lutfur Rahman	
		Md Jamal uddin	
		Md. Karim uddin	[illegible]
		ABDURRAHMAN	ABDUR
		[illegible]	
		AZHARALI	AZHARALI
		MD: MAYAB UDDIN	MD: MAYAB UDDIN
		[illegible]	[illegible]

Signature of Forest Divisional Officer.

[illegible]

List of People Present in PRA Exercise

Sl .No.	JFMC Name	Name of Participants	Signature
		মো: সবুর উদ্দিন	মো: সবুর উদ্দিন
		মো: সবুর উদ্দিন	
		MD TAJUDDIN	MD TAJUDDIN
		মো: হাফিজ আকবর আলী	মো: হাফিজ আকবর আলী
		মো: নাজির উদ্দিন	মো: নাজির উদ্দিন
		[illegible]	
		Ali Ahmed	
		[illegible] উদ্দিন	[illegible] উদ্দিন
		ইউসুফ আলি	ইউসুফ আলি
		মো: অহিজুর রহমান	মো: মবারক আলি

Signature of Forest Divisional Officer.

List of People Present in PRA Exercise

Sl .No.	JFMC Name	Name of Participants	Signature
		মো: আব্দুল হামিদ	মো: আব্দুল হামিদ
		মো: আব্দুল মালিক	মো: আব্দুল মালিক
		মো: [illegible]	
		মো: হাফিজুর রহমান	মো: হাফিজুর রহমান
		মো: [illegible]	
		[illegible]	
		মো: [illegible]	
		Anowar Hossain	Anowar Hossain
		মো: আব্দুর রাজ্জাক	মো: আব্দুর রাজ্জাক
		মো: [illegible]	[illegible]

Signature of Forest Divisional Officer.

SARKEY BASTI (PART I, PART II), LANKA

List of People Present in Awareness Programme

Sl .No.	JFMC Name	Name of Participants	Signature
1.		মো: তাজউদ্দিন	মো: তাজউদ্দিন
2.		মো: [illegible]	মো: [illegible]
3.		আতাউর রহমান	আতাউর রহমান
4.		মো: আবু ছিদ্দিক	মো: আবু ছিদ্দিক
5.		Md. Ubaidur Rahman Barbhuiya	Md. Ubaidur Rahman Barbhuiya
6.		Md Lutfur Rahman	
7.		মো: [illegible]	
8.		Md. Karim uddin	[illegible]
9.		Md Jamal uddin	[illegible]
10.		Md. Abdul Mannan	[illegible]

Signature of Forest Divisional Officer.

11. মো: [illegible] / মো: নুরুল হুসেন — মো: [illegible] / মো: নুরুল হুসেন

12. মো: [illegible] — মো: [illegible]

13. মো: [illegible]

14.

15. মো: [illegible]

16. মো: [illegible]

17. মো: [illegible]

18. মো: [illegible]

19. মো: [illegible] — মো: [illegible]

List of People Present in Awareness Programme

Sl .No.	JFMC Name	Name of Participants	Signature
1.		[illegible]	[illegible]
2.		মো: [illegible]	মো: [illegible]
3.		Md: Azibur Rahman	Md: Azibur Rahman
4.		মো: [illegible]	মো: [illegible]
5.		মো: [illegible]	মো: [illegible]
6.		মো: [illegible]	Md. Abdul Rob
7.		[illegible]	[illegible]
8.		মো: [illegible]	মো: [illegible]
9.		মো: [illegible]	মো: [illegible]
10.		মো: [illegible]	মো: [illegible]

Signature of Forest Divisional Officer.

11. [illegible] [illegible]
12.
13
14.
15.
16
17

List of People Present in Awareness Programme

Sl .No.	JFMC Name	Name of Participants	Signature
1.		আজিজুর রহমান	আজিজুর রহমান
2.		Kutub uddin	Kutub uddin
3.		মো: আজিজুর রহমান	মো: আজিজুর রহমান
4.		Faruk Abdulla	[illegible]
5.		Nazim	Nazim
6.		AZKAR ALI	AZKAR ALI
7.		মো: [illegible]	মো: [illegible]
8.		মো: [illegible]	মো: [illegible]
9.		Fakarul Islam	Fakarul Islam
10.		MD TAJUDDIN	MD TAJUDDIN

Signature of Forest Divisional Officer.

[illegible]

Divisional Forest Officer
Nagaon South Division
Hojai.